

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

EN KUNGASTATY OCH DESS SKAPARE.

NÄR BILDHUGGAREN J. P. Molin för cirka 40 år sedan gaf plastisk form åt den konstnärstanke, vi känna under namnet Karl XII-stoden, skedde det inne på gården till Näckströmsgatan 3 i den därstädes befintliga ateljébyggnaden. Samma väggar innesluta nu modellen till en annan kungastaty, nämligen Karl XV:s, hvars upphofsman är en ung talangfull skulptör, hr Charles Friberg, som sistlidne vår bland 12 täflande eröfrade första priset för sin skiss till en rytтарstod öfver den folkkäre monarken. —

En grå februaridag skickar sitt knappa ljus genom takfönstren ned öfver ler-modellen och den i redingot och blank cylinder arbetande konstnären. Skissen utfördes föregående vinter i en ateljé i något parisiskt artistkvarter, och det är nu endast några smärre detaljkompletteringar, som vidtagas, innan omvandlingen i brons skall ske. Men hela tiden har skulptören arbetat i sin boulevarddress, om af égard för det kungliga sällskapet eller af andra skäl tillåta vi oss ej att afgöra.

Charles Friberg är skåning, född i Malmö 1868. Men det märkes åtminstone ej afidiomet, som har den rena högsvenskans klang.

“Ni lämnade kanske helt tidigt fädernebygden?”

“Ja, så där på morgonkröken till och med. För jag var bara ett år... Jag tyckte rent ut sagt, att sta'n föreföll så förbaskadt tråkig.”

Han skrattar gascognaraktigt bakom glasögonen.

“Jag har vuxit upp i Göteborg. Det är min hemstad. Aderton år gammal kom jag hit och gick på konstakademien. För 1890 till Paris, där jag stannade i fem år, besökte L'école des beaux arts och arbetade för öfrigt under Falguières och andra. Efter parisvistelsen kvistade jag öfver till Amerika, som höll mig fast i nio år. Där fick man ligga i, modellera massor af arbeten efter idéer, som de tongifvande amerikanska skulptörerna — de äro förresten hvarken många eller märkvärdiga — gäfvö en till utförande. Något själfständigt skapande var just ej att tänka på, det gällde främst att arbeta för att lefva, bli en af kuggarne i massproduktionens maskineri. Sina tio timmar om dagen knogade man med leran och modellerpinnen, och stundom voro de uppgifter, som erbjödös, af aktningssjudande dimensioner. Exempelvis vid Buffaloutställningen, där jag på tre veckor modellerade en figur af 8 meters höjd. Sån't gaf säkerhet i handen och blick för de stora linjerna.”

“Nå, och nu ämnar ni er kanske snart ut igen?”

“Nej, jag stannar nog hemma tills vidare. Jag vill gärna öfvervaka gjutningen af den här statyn; det kommer antagligen att dra rätt länge om.”

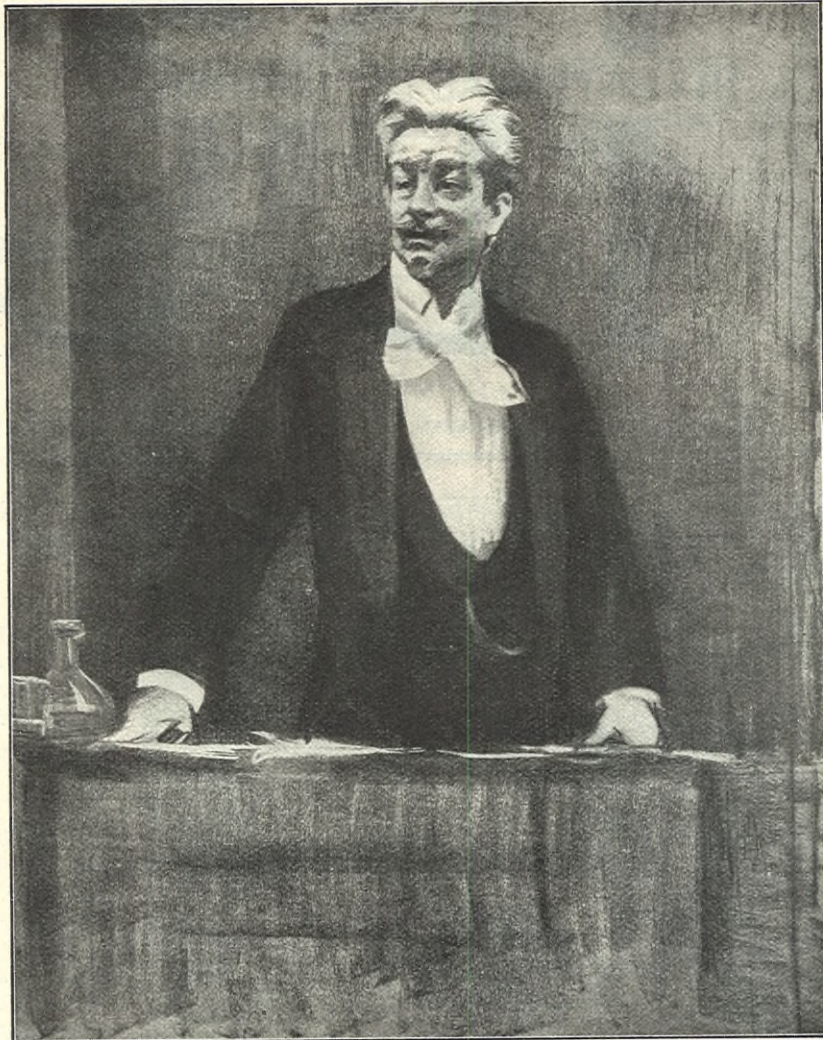
BILDHUGGAREN CHARLES FRIBERG OCH DEN NYA MODELLEN TILL HANS KARL-XV-STOD.

FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

Ute på den stora Djurgårds-avenyn mellan bron och Biologiska museet skall denna Stockholms nyaste, sedan många år projekterade konungastaty få sin plats. Det vore meningen, att aftäckningen skulle kunna ske 1908, på Karl XV:s födelsedag, som är den 3 maj. Om cirka två år torde Stockholms invånare alltså kunna beräkna att få se sin under det förra seklet populäraste monark i bron vid ingången till den park, hvilken under 1860-talets majdagar välkomnade honom med sina lunders sus, då han, frisk, spänstig och vacker, vigde in sommaren med en kortège kring Djurgården, varmt hälsad af sitt folk.

Stoden är lugnt hållen med den jämnt trafvande springaren, på hvilken konungen sitter iförd kronprinsens husarregementes uniform. En vindfläkt rister i plymen och slår ut en flik af dolman, hvilket ger en viss bravur åt statyn. Förvisso skulle en mera djärf behandling af ämnet, mera dristighet i rörelsen hos ryttare och häst bättre öfverensstämt med den hos svenskarne bevarade uppfattningen af den käcke lefnadsglade Karl XV, men med det prisbelönta förslaget för ögonen får man vara tacksam, att uppgiftens lösning blifvit så tillfredsställande som den är.

E. H—N

PROFESSOR GEORG BRANDES I KATEDERN. EFTER EN KOLTECKNING AF P. S. KRÖYER.

HVITA, VACKRA VINTER...

HVITA, VACKRA vinter,
när din svandunsvinge
vid min ruta rör,
sakta bjällror klinge
då bland snön där utanför!

Till mitt skrifbord bären
farna ungdomsdrömmar,
kärlekens och jaktens vilda äfventyr!
Lifsvarmt blodet åter
då till hjärtat strömmar,
och det hvardagsgråa
för det blåa flyr.

Blå sig himlen hvälfver,
blå som sommarhimmel
öfver gröna skogars
vinterhvita glans,
där kring röda stugor
flingors fjärlsvimmel
lagt som mjuka mattor
drifvors liljekrans.

Djupt där in bland snår en
ifrån grenar falla,
blixtrande som pilar,
yrsnöns silfverskott.
Och ditt jägaröra,
som ej ljud förnimmer,
kan i tystnan höra
hjärtat sjunga blott.

Det är vinterns visor,
det är ros på kinden,
det är stålsko på din flickas fot,
när med glans i blicken
och så snabb som vinden
hon på fjärdens silfver
far din famn emot.

Skuggspelslikt i fjärran
blåna hemmets stränder —
barrskogskrönta höjder,
branta ättestup.
Men du fångar lekfullt
ett par mjuka händer,
och när vintersolen
västerhimmeln tänder,
läser du i ögon,
liksom rymden klara,
lifvets största gåta,
gömd i själens djup...

DANIEL FALLSTRÖM.

GEORG BRANDES.

STOCKHOLM gästas i dagarna af den danske litteraturhistorikern och essayisten Georg Brandes, hvars lysande kritiska verksamhet inom europeisk litteratur torde vara väl bekant för hvarje bildad svensk, som intresserar sig för ordets konst. Han höll i går onsdag sitt bebådade föredrag om Henrik Ibsen, prägladt af den analytiska kraft och personlighetsfärg, som är Brandes egen. En intressant Brandes-mografi återfinnes i första februari-numret af Idun för 1903 med anledning af hans då inträffade 60-årsdag, hvarför vi nu inskränka oss till dessa kortfattade rader jämte den karaktäristiska Kröyerska bilden af Brandes i talarstolen.

RIKSDAGSBILDER FÖR IDUN AF KNUT BARR.

(I dessa lider, då äfven kvinnorna sträfva efter att få sitt ord med i laget vid val af svenska folkets representanter i vår lagstiflande församling, bör det icke vara ur vägen att Idun sysslar litet utförligare än förr med det politiska arbetet. Det är också vår mening att hädanefter uppmärksamt följa riksdagens förhandlingar för att därifrån hämta hvad som särskildt kan intressera, lämnadt i en form, som lämpar sig för en illustrerad veckotidning. Vi få gifvetvis icke komma med några långrandiga referat i nyhetstidningarnas stil, det är dagspressens sak att lämna påpassliga och utförliga redogörelser, men lätt skisserade konturer i ord och bild, hvarå ett första prof här följer, är något, som kan återstå för oss och som, hoppas vi, skall mottagas med intresse af våra läsare.)

VÅRA STÄLLFÖRETRÄDARE
i riksdagen ligga icke på lat-sidan för närvarande, utan vårda sig om oss med intresse och energi. Det är onekligen en smula bättre fart på riksdagsarbetet i år än hvad man förut varit van vid, och fortsätter man som man börjat, bör för denna gång kunna undvikas den olägenhet, som ligger i att en mängd ärenden läggas på hög till riksdagens elfte timme, så att man ofta måste tänja ut den tillmätta tiden färre eller flere dagar utöfver den 15 maj.

Början var ju också särskildt god den här gången. Trontal och statsverksproposition hade den nya regeringen klara redan den 15 januari, ett rekord för åtminstone den tid, som förflutit efter ständsrepresentationens upphäfvande.

De första tre, fyra veckorna har riksdagen som vanligt varit upptagen af den mängd af valförrättningar, som skola ske. Men de redan den 20 januari valda utskotten börja nu bli färdiga med utlåtanden öfver propositioner och motioner, och i förra veckan lågo de första utskottsbetänkandena på kamrarnas bord.

Att döma af den utgång, som beskärdes det första ärende, som var af tillräcklig betydelse att föranleda en större debatt, har nu också gifvits ett godt omen för möjligheten att få mogna reformbehof uppfyllda. I lördags löstes nämligen den gamla segslitna frågan om offentlig myndighets ingripande i butikernas stängningstid, löstes så till vida, att båda kamrarna beslöto en skrivelse till k. m:t med anhållan om utredning och förslag till bestämmelser om rätt för kommunerna att bestämma i frågan. Första kammaren har förut två gånger förkastat motioner i samma riktning.

Man debatterade emellertid lifligt för och emot i båda kamrarna, och voteringsciffrorna visa på afsevärda minoriteter.

För öfrigt är det med undantag för remissdebatten egentligen en interpellation, som föranledt något längre meningsutbyte, nämligen hr Hjärnes interpellation till ecklesiastikministern i stafningsfrågan.

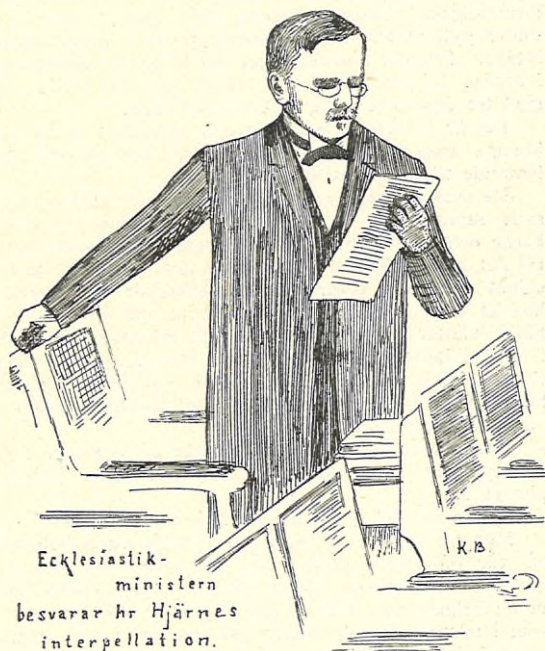
Regeringens medlemmar ha hittills icke behöft framträda så mycket i debatten. Vid remissen af statsverkspropositionen var det mindre regeringen, som fick sitta emellan, än järnvägsstyrelsen — för sin allmänt fördömda zontariff. Civilministern fick emellertid då gå i elden för att söka krasa ut ur densamma så järnvägsstyrelsens som egna kastanjer. Endast i apanagefrågan företogs eljes något allvarligare angrepp på konungens rådgifvare, hvarvid finansministern af hr Hammarskjöld i andra kammaren uppkallades till ett kortare genmäle. Denna ledsamma fråga synes nu vara utagerad för in-
nevarande riksdag.

Lagermans flytande putspomada **BON AMI.**

Men departementscheferna få ändå icke alldeles spara sina krafter till kommande napp-tag. Ty våra farbröder ha i år lagt i dagen en rätt osedvanlig frågvishet.

När detta skrives, ha icke mindre än tre interpellanter, alla inom andra kammaren, begärt och erhållit tillstånd att få sina frågor framförda till respektive vederbörande.

Den första interpellationen var hr Hjärnes nyssnämnda. Den besvarades i onsdags i förra veckan af statsrådet Berg.

Ecklesiastik-
ministern
besvarar hr Hjärnes
interpellation.

Professor Hjärne ville veta, om det vore ecklesiastikministerns mening att påbjuda vissa slags stafningsändringar, som ännu icke vunnit mera allmänt burskap inom litteraturen. Svåra ekonomiska olägenheter skulle, menade hr Hjärne bl. a., drabba barnens målsmän till följd af läroboksombyten.

Statsrådet Berg gaf en resumé öfver frågans förhistoria och lugnade hr Hjärne med, att han icke vidtagit någon annan åtgärd än att remittera ärendet till öfverstyrelsen för de allmänna läroverken. Innan öfverstyrelsens utlåtande kommit, ville hr Berg icke uttala sig om de åtgärder, som kunde komma att vidtagas. Han ville emellertid instämma med interpellanten, då denne i sin interpellation skarpt gått till rätta med dem, som vilja göra stafsettets inlärande till hufvudsak vid undervisningen i modersmålet.

Hr Hjärne tackade för svaret och var glad åt dess upplysningar.

Prof.
Hjärne
i inter-
pellations
debatten.

Han utvecklade så i ett längre anförande sina åsikter i stafningsfrågan, hvilka resulterade särskildt däri, att genomförandet af en stafningsreform ej borde börja i skolorna, utan finge hågade reformatorer arbeta för den saken på annat sätt. SjälF syntes hr Hjärne icke vara böjd att räkna sig bland sådana reformatorer.

Den andra af de hittills framställda interpellationerna gällde utrikesexcellensen och kom från baron Adelsvärd, som ville veta, när kunde få en ordinarie minister i London. Denna interpellation besvarades i lördags och föranledde inga inlägg utom de båda kontrahenternas. Svaret var hr Trolles jungfrutal i riksdagen. Han hade icke varit nog försiktig att liksom hr Fridtjuv Berg affatta det skriftligen, hvarför han icke kunde undgå upprepningar och omsäkringar. Han kunde dessutom ha behöft anstränga sin röst något mera. Nu var det skäligen svårt att uppfatta hans ord.

Ett lifligare meningsbyte kommer måhända att gå af stapeln, då hr Risbergs interpellation till justitieminister Staaff, desslikes statsminister, skall besvaras. Denna tredje och hittills sista interpellation rör "Gula faran", och kommer behandlingen af denna sak i riksdagen att stå i minsta proportion till de floder af trycksvärta, som tidningarna slösade på affären, måtte det bli en seg debatt.

INTILL YTTERSTA SKÄRFVEN. EN BERÄTTELSE FRÅN REVOLUTIONSDAGARNE I BAKU.

FÖR IDUN AF JANE GERNANDT-CLAINE.

(Forts. fr. föreg. nr.)

UNDER DET hon talade, hade hon slagit sig ned på en af bänkarne med blicken utöfver de små och magra acaciaträd, som stodo utplanterade i krukor, omgifna af stripigt gräs. "Sedan vi kommit ifrån hvarandra, har det ju hänt så mycket — att jag ibland inte rätt fattar det själf," fortfor hon med en underligt aflägsen röst. "Jag hade ingen att tala med, jag fick sluta allt inom mitt eget bröst. Hvarför, svara, hvarför kom du inte upp till mig, när det där förfärliga hände? Jag var så långt ifrån er alla, som om vi inte haft något gemensamt, jag menar i det förflutna, landsmanskapet, det bara att vi kommit från samma jord. Jag kunde ha de vansinnigaste infall. Ibland kände jag en sådan frestelse att skriva och säga hur, hur... hur förtviflad..."

Han hade rest sig upp och ställt sig midt framför henne; öfver hans ansikte gick en skälning. "Sigrid, säg, säg, svara som man svarar en vän... Var du — olycklig?"

Hon blef blek ut på läpparna, när hon mötte hans ögon: "Inte så som du tror," mumlade hon knappt hörbart. "Ni tänkte alla att, att — det har bränt mig som eld — att jag sålt mig, men det skall du veta — du framför någon annan... Jag kan lyfta mitt hufvud, det var inte pengarna jag tänkte på."

Han hade lyssnat med rynkade ögonbryn; nu skrattade han kort och hårdt: "Jaså, ja, då var det väl något annat. Det tänkte jag i kväll — de se ju bra ut, mycket bra ut till och med, och jag och många med mig ha väl orätt, då vi skära alla orientaler härute, både tatarer och andra, öfver en kam."

Den unga kvinnan sade ingenting. Ett par sekunder stod hon bara och betraktade sin landsman med läpparna slutna öfver ord, som hon aldrig skulle uttala. Då de vandrade mot utgången, hörde hon att han mumlade hennes

Broderade Klädningar.

Vi sälja äkta Schweizer-broderi, största nyhet till vår- och sommartoiletter, i hvit battist, halffärdiga från kr. 23.50 till kr. 43.50, hela klädningen tull- och portofritt till bostaden.

Rekvirera profver och modeplanscher.

Schweizer & Co., Luzern, F 7, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

namn med en ton, som hans stämman blott mycket sällan ägde, och hennes axlar skakades af en darrning, i det hon sträckte ut stegen. Ingen af dem talade, förr än de stodo utanför porten till det modärna trevåningshus hon kallade sitt.

"Tack för sällskapet, Bengt," mumlade hon, som om en främmande röst hviskat orden i hennes öra. "Det är rätt eget att stå så här inför en ny ära och reda en graf åt allt det gamla —"

"Hm ja —"

"Och vara glad att det är förbi. Vi skulle väl vara glada på deras vägnar, vi också — af gammal vana räknar jag mig till Västerlandet, fast jag känner mig solidarisk med armenierna, och det är ju ett folk, som strängt taget knappast hör dit. Att de gå klädda som ni betyder ju ingenting, jag har nog haft orätt. För mig började Orienten först med dem, som gå i colla och lifrock — med perser och tatarer, menar jag."

"Jaså, ja det är ju också en indelning."

"Inte sant?" I det hon lade handen på låset, såg hon flyktigt på sin följeslagare: "När vi träffas nästa gång — om vi träffas — tänker jag att ingen af oss glömt den kväll, då folk hälsade frihetsbudskapet härnere i Baku — fast det vore nog lyckligare, ifall vi glömde det." —

Med steg, som blifvit så trötta, att hon upprepade gånger stod och hvilade sig mot ledstängen, gick hon uppför den breda marmortrappan och ringde på sin dörr. Det var alldeles skumt i tamburen, och flickan, som kom och öppnade, höll en liten lampa i handen.

"Det elektriska ljuset gör som min slaktare, det strejkar, frun," begynte hon med det friska unga ansiktet glimmande af vakenhet. "Int' har han hum om hvad konstitution är, int', men nog har han stängt sitt stånd alltid. Folk är liksom från vettet. De säga att det är revolution. det här, och att tsaren rymt."

"Prat —"

"Ja, int' vet jag, jag hörde bara att han skulle ha gått ombord på "Polstjärnan" och lämnat alltihop, men frun är väl int' sjuk?"

"Sjuk — hur så?"

"Jag bara trodde, frun ser så blek ut, men det kan man väl bli för mindre. Jag vet int', om jag skall skratta eller gråta. Rätt som jag stod därute och tittade på ståten, kommer det där odjuret och ställer sig bakom mig."

"Hvilket odjur?"

"Min slaktare, förstås, tataren... Ack, frun... Skall jag tända den stora lampan?"

Hela våningen låg i halfmörker, och den unga kvinnan, som lyft krusflorshatten från sitt hår, gick och ställde sig vid ett af salsfönstren. "Gör det," nickade hon trött och lyddes utåt gatan med en ilning i hela sin varelse: "Hör, Aina, hörde du inte skott?"

"Ack, det är bara glädjeskott, frun, i kväll

SALUS
Garanti CACAO *

I plomberade påsar
å 100 gr. 1/4 & 1/2 kg. *
Pris 35 öre pr. hg.

Obs. noga garantimärket
"Sälus" *
och blått tvärstreck.

Hultmans Fabriker
Malmö. Telefon 661

*Undertecknad, som ju jag
af Gunnar Hornellöf,
amen dessamma smilande
alla anser sig för en god
biling och drugg tomt och
handlök.*

*Lageborg Lethelius
utg. af Lilla Hjulfvulen och
Röjlfvulen för hemmet i*

få vi se en massa raketer. Tatarerna ä' ju så galna i sånt... När jag tänker på det dumhufvud jag handlar kött hos, tycker jag att alltsammans är så tokigt, så. Jag har aldrig så mycket som sett åt'en, det svär jag, frun, men i förra veckan släppte han en femrubelsedel ned från disken och ropade efter mig och sa' att jag tappat pengar. 'Behåll dina pengar själf, du, och dra' så långt vägen räcker', sa' jag, mer var det int', så sant jag står här, men nu finns det int' ett skymford i deras otäcka språk och på ryska och svenska med, hade jag så när sagt, som jag int' får höra. Han har lärt sig säga 'hund', och 'djäfvul' vet han också hvad det är. 'Djessfull, djessfull', ropar han, så fort han får syn på mig, men det är rakt ingenting mot allt det andra, som han säger på sitt tatarförmål, för det är då så leddt, att ett lik kunde vända sig i grafven. De spy etter, etter, frun, bara därför att man råkar vara ett kvinnfolk, det är väl int' mitt fel att jag int' blifvit karl."

"Skulle du önskat det då, Aina?"

"Nej, så sant jag det skulle, frun. Fy för alla de otäcka manfolk man stöter på i den här hålan. De där tatarerna, det är int' människor. Jag råar väl int' för att jag int' ser ut som en sillmjölke i syna, men de gå aldrig förbi en stackare utan att sätta ett par ögon i en och ropa 'kossok' — din godbit där! Det svär jag, att gifte jag mig i den här sta'n, så skulle jag då anse mig stå utom all ära och redlighet, om jag så fick tunnor af guld."

"Jaså, skulle du det?"

"Jaa, frun. Om de tycka att man är en aldrig så fin godbit, så är det väl bara en skam, när en är uppfödd i våra trakter. Lika barn leka bäst, fast — det förstas — alla Baku-människor ä' väl int' så onosliga och fula i mun som det där tatarfolket."

Det sista kom efter en sekunds tvekan, och i det hon skrufvade upp lampan och tog sin tändsticksask, kastade hon en hastig, halft skygg, halft villrådig blick på sin matmor, som stod alldeles orörlig med de hopknäppta händerna på fönsterkarmen. Kring de dunkla ögonen låg en skugga, och hon nickade sakta för sig själf. Ja, ja, det tjänade till ingenting att blunda; det stod att läsa i allas blickar, hon hade läst det i hans — hvarenda en, ända till flickan därute, satte de hennes eget giftermål i samband med det ögonkast en tatar kunde ha för den kvinna, som kommer i hans väg. Sigrig Lalajants gjorde bäst i att icke glömma, att hon kommit att tillhöra ett folk, som hennes landsmän kallade orientaler, när de icke läto förstå att det var födda ockrare. Om ett och annat stänk af det förakt, man hyser för dem, som taga ränta på ränta, återföll på henne, var det kanske ganska naturligt. Icke ett ögonblick hade hon brytt sig om att forska efter källan till den rikedom, som förändrat alla hennes lifsvillkor, fast en och annan nog sörjt för att hon fått höra talas om alla de

fiender hennes tillbedjare skaffat sig. Det hade varit henne nog att han nästan aldrig haft annat än de vackraste hänsyn för henne både före och efter deras äktenskap, om hennes för detta vänner också stodo färdiga att anse henne för ett slags offer. Han, som icke begärde bättre än att få beklaga henne nyss, hade kanhända icke haft helt och hållet orätt. Ett offer, det blef hon den morgon de mördade hennes make, som varit henne mycket kär, fastän hon aldrig kunnat glömma, att han tagit en annans plats i hennes hjärta — ifall han nu verkligen gjort det. I sin innersta tanke bevarade hon alltid och trots allt ett medvetande af, att hon liksom varit för lycklig och olycklig för att hämnas på någon, ehuru olyckan då kommit objuden, om något är objudet i denna värld.

Hvart glädjeskott nerifrån gatan kom henne att rysa, de brukade icke skjuta af glädje i Baku, och i skenet från golflyktan, som flickan hade tändt, började hon gå fram och tillbaka i sin långa våning, genom salen och hvardagsrummet och in i förmaket igen. På väggen hängde ett porträtt af hennes afidne make, och hvar gång hon kom förbi, lyfte hon sin blick mot duken. Endast hon visste, hur vackert han ibland kunde älska och lägga sitt hufvud intill hennes hjärta och tala om hvad han kallat hennes blonda själ, det sällsamt främmande, som han inte kunde nå och som alltid gått till en annan... på de underligaste vägar bara... när allt var ljusst omkring henne. Ty i de stunderna var det, som om hon tagit någon till vittne och sagt: Se, se, är det icke summan af lifvets glädje, detta, tror du inte att jag glömt dig? Hon glömde — aldrig. Och nu gick denne någon därute och ömkade henne och hvad hon kallade minnet af sin lycka, men detta minne tog dragen af ett mänskligt anlete, som skyntade förbi henne i rummens halvmörker och vände sig bort och grät.

(Forts. och slut i nästa n:r.)

JUL I BETLEHEM. FÖR IDUN AF ELSA RIBBING.

Betlehem i januari 1906.

II.

EFTER ATT ha inmundigat en extra kopp extra starkt kaffe, som vår Tilda, vår trogna svenska jungfru, kokat för att hjälpa oss att hålla oss vakna dessa olaga timmar, ge vi oss vid tiotiden ut i kvällen.

Födelsekyrkans klocka sänder åter sina rungande toner ut öfver nejden. Öfver oss skimrar i stillhet skaparens oändliga stjärnevärldar, som här bli oss kära och förtrogna på ett helt annat sätt än hemma i Sverige, där städernas konstgjorda upplysning dränker deras glans, och där molnen större delen af året skymma deras blickar.

Efter Betlehemsstjärnan speja vi dock för-gäfvos. Den stannar ej längre öfver krubban i vår stad. Den har förvandlats till en sol, hvars strålar för alla världens folk belysa "vägen till Fadrens hus"!

Nu äro vi framme vid kyrkan. Ingångsdörren är så låg, att jag — för att ej tala om min man — måste bocka mig djupt för att komma igenom.

"Vet du ej, hvarför?" säger min man förvånad. "Vet du ej, att katolikerna i olika repri-ser gjort den allt mindre och mindre för att vid uppkommande bataljer lättare kunna värja sig och sin helgedom mot muhammedanernas in-trång."

Vi träda in i en rymlig förhall med en väldig pelarad längs hvardera långsidan. Dess kala golf utan en enda sittplats och dess tomma väggar utan en enda tafla eller bild ropa åt den inkommande: "skynda vidare, skynda vidare." Och vi dröja ej att följa uppmaningen.

Vi fortsätta in i kyrkans grekiska afdelning, ett stort, femskeppigt rum, nu fyllt af människor. Dessa sitta dock ej, som hemma hos oss, stilla och högtidligt hvar och en på sin plats. Här få alla stå, utan anseende till person, men därför kunna alla också lätt flytta sig utan anseende till andras personer.

Jag ser hjälplöst ut öfver den rörliga massan. Jag har ingen rättighet och ingen lust att armbåga mig fram till en god plats. Vi veta dock knappast ordet af, förän vi, jag vet ej af hvem, föras fram till en den förmånligaste stäplats alldeles intill den gyllene stol under gyllene tronehimlen, som patriarken senare skall intaga. Framför oss förlänger sig kyrkans midtelskepp i det s. k. grekiska koret, skildt från oss genom en med tre dörrar försedd, rikt utsirad vägg.

Det är ju mycket bekvämt och angenämt att så lätt komma fram. Och dock känner jag, som så ofta vid liknande tillfällen, ett stygn i hjärtat.

De små fattiga, ryska pilgrimerna, som utgöra massans största del, de fula, klumpligt klädda små gubbarne och gummorna — de ha sparat och försakat ända till det nödvändigaste under långa och tunga år, de ha släpat sig fram öfver vida landsträckor med ömma, kanske såriga fötter, och de ha nu till sist i timalt tåligt väntat på denna plats, allt för att en gång få fira jul i Betlehems födelsekyrka. Men de föras ej fram till de bästa platserna, de knuffas i stället undan till höger och vänster för att bereda fri passage åt någon välklädd "herreman"!

I en annan värld blir det kanske du och jag, som få krypa in i en vrå för att se dem intaga hedersplatserna.

Och vore det ej nästan en lisa, om så skedde? — Men nu befinna vi oss ännu i denna värld och stå på vår oförtjänta, goda plats. Mässan tycks just nu börja. Vid hvardera väggen af den del af kyrkan, där vi nu befinna oss, står en grupp präster och korgossar, som i nästan rörande endräkt sjunga ur en och samma stora bok, den spåda gossänder och kraftiga manshänder gemensamt hålla.

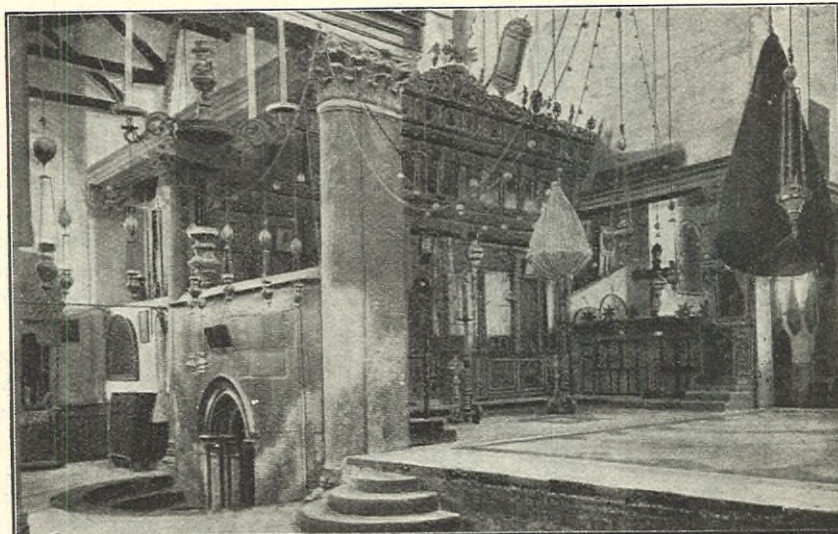
De båda körerna börja en slags egendomlig, enformig växelsång på grekiska, hvars ord ingen hör, än mindre förstär. De vuxna sångarna sköta "melodien", som bildas af några få intill hvarandra liggande toner. På dessa toner går sången ideligen upp och ned steg för steg. Som hjälp vid öfvergångarne stöder den sig ofta på ett slags besynnerliga näsljudsdrillar. Gossarnes ljusa röster bilda med sina uthållande, i ett och samma läge liggande toner ett slags tunnt ackompanjemang.

Rätt som det är, nöja sig körerna ej med att växelvis taga till ordet, utan de göra sina röster gällande båda på samma gång utan någon slags musikalisk samsjungning. Och ej nog med detta. Plötsligt höres från en annan del af kyrkan ännu en kör, för oss osynlig, stämma upp en liknande sång. Det hela bildar för oss ett det egendomligaste kaos af röster, vidt skildt från hvad vi hemma i Sverige nämna musikalisk njutning.

Min man påminnes lifligt om aflägsna ungdomsdagar, då ett af sällskapsnöjena bestod i utförandet af "ryska mässan". Hvarje deltagare valde då sin egen melodi, och på ett gifvet tecken började alla att sjunga. Den musikaliska verkan därpå kan man lätt föreställa sig.

Ej tänkte han då, att leken ägde någon motsvarande verklighet. Och nu tränger sig denna verklighet på oss med oemotståndlig makt!

Lyckligtvis är det åtskilligt, som afleder våra örons

DET INRE AF FÖDELSEKYRKAN I BETLEHEM.

A.-B. Stockholms Köpmannabank,
Arsenalsgatan 3 B.

Depositionsränta
4 1/2 %

Ränta utbetalas halfårsvis och kan, om deponenten så önskar, utan bevisets företeende, insättas å räkning i banken eller remitteras i postremissvexel.

Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!

Lätta! Eleganta! Hållbara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget

A. F. Carlssons Skofabrik,
Vänersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i riket.

tvungna uppmärksamhet. Vi stå nära intill en slags väldig kandelaber med hål vid hål i sin stora mässingsplatta. Det är menigheten själf, som är ljusbringare. Pilgrimerna sätta själfva dit ljusen, som — smala och tjocka, raka och sneda, nytända och nedbrunna om hvarandra — sträcka emot höjden sina flämtande eldtungor. Nå gifvarne ej själfva tiil stället, langas ljusen fram genom mängden från man till man.

Denna kandelaber brinner till jungfru Marias ära — det tändes en annan för Sonen på ett annat håll — men här offras de flesta ljusen, framför jungfruns bild göras de flesta bugningarna, knäfallen och korstecknen.

Katolikerna ha så vuxit in i sin Mariadyrkan, att de nu finna den helt "naturlig". De säga ofta: "När vi ha en Fader i himmelen, skola vi då icke också ha en moder?" "Ingen skall väl så kunna beveka Jesus att lyssna till våra böner som hans moder, hvilken gått och burit sig trött på honom!" o. s. v.

Små knyten med bröd komma också allt emellanåt framseglande genom mängden och tas slutligen om hand af en präst, som försvinner med dem in genom en af kordörrarna. Det är de mestadels så fattiga pilgrimerna, som sända sitt bröd — jämte namnsedel — att nnder julnatten välsignas af prästerna. På juldagsmorgonen få de igen hvar och en sitt knyte — naturligtvis mot hederlig vedergällning! — och lära sedan föra det med sig hem till sitt land såsom välsignelsebringande relikier.

Min mans tolk, som en tid tjänstgjorde i Jerusalem som dragoman åt turister, beledsagade därvid bl. a. en rik, tysk katolik. Också denne ville ha med sig hem några "välsignade" brödbullar. Tolken hade då att på hans språk återgifva prästens anspråklösa fordran för sitt besvär: 60 francs! —

Vid 11-tiden marscherar en trupp turkiska soldater in och ställer sig i två rader nära den gyllene patriarkstolen. Det är första gången i mitt lif, jag i en kyrka ser soldater, stödda mot sina gevär! Och det förefaller mig mer än vemodigt, att detta skall ske just på den plats, där Fridsfursten första gången uppslog sina ögon. Men erfarenheten har tyvärr visat, att "hedningar" få lof att stå färdiga till ingrepp, när de "kristne" hota att komma i slagsmål med hvarandra! Ej för längre sedan än föregående jul uppkom just denna natt en strid mellan katolska och grekiska präster här inne i själfva kyrkan, hvarvid flere af dem blefvo sårade.

Så komma den ryske och den grekiske konsuln och intaga såsom representanter för sina länder och kyrkor hvar och en sitt högsäte, den ene bredvid, den andre midt emot patriarkstolen. Och så äntligen till sist stiger patriarken själf, en grånad man med slött, resignerat uttryck, upp på sin tribun. Han ser ut, som om han alltför många gånger varit med om "leken", och nu tröttnat på alltsammans. Och han står länge tyst däruppe, utan att på något aktivt sätt gripa in.

Slutligen, då mässan gör en kort, välgörande paus, passar han dock tillfället och rabblar upp ett långt tal, hastigare och otydligare än någon präst i Sverige jagar igenom sina kungörelser för ett "utvandrande" folk. Ingen, ej ens de närmaste prästerna, tycks tänka på att lyssna till honom. Långt innan han kommit till slutet, har först den ena och så den andra af körerna åter börjat sina drillar och näsljud, och när han slutar — saknar ingen hans röst!

Jag börjar nästan tycka synd om honom i tro, att man negligerar honom litet för mycket. Men jag tages strax ur min villfarelse.

Par efter par komma nu de grekiska prästerna fram, kasta sig på knä, först vända emot koret, hvari altaret har sin plats, och gå sedan fram till patriarkens stol, där de, förande sina pannor ända ned till golvet, upprepa samma vördnadsbetygelse.

Jag väntar nästan, att han med ett uttryck af förskräckelse och afsky skall ge dem en sträng tillrättvisning för deras opassande tilltag, men då de stå upp, räcker han dem i stället nådigt sin hand, som de en efter annan bugande kyssa.

Nu försvinna de alla patriarken själf inberäknad genom de tre dörrarna in i koret.

Jag skyntar genom dörröppningarna, att det är dräktombyte å färde därinne. Och helt naturligt ledes tanken till skådespelare, som bakom kulisserna skifta hamn, innan de skola uppträda i nästa akt.

Under tiden utdelas bland åskådarna en mängd ljus. D v. s. endast de, som skulle ha råd att köpa dem, få dem sålunda till skänks. Alla de små fattiga, ryska gubbarne och gummorna få stå och titta på, när vaxljusen allt efter rang och värdighet stickas i händerna på oss, lyckligare lottade!

Konsulerna och ett par andra förnämter få extra tjocka och långa ljus. I min och min mans hand sättes en ganska tillfredsställande mellansort. Jag känner mig dock alldeles ovärdig denna utmärkelse och gör ett försök att räcka min gåfva åt en anspråklös kvinna bredvid mig. Hon tycks dock ej vilja taga den så ur andra hand, och för att bli af med den — ljuset bränner mig nästan, fast det ännu är otändt — räcker jag det åt vår tolk, som hela tiden varit vår trogne ledsagare. Klockan är tolf. Prästernas toalett är fullbordad. Och de komma nu ut par efter par i en högtidlig procession med patriarken i midten.

Och anblicken är i sanning lysande. "Salomo i all sin härlighet var ej klädd som en af dem", därom är jag nästan öfvertygad. De tjockaste sidenbrokader, öfersällade med de rikaste guld- och silkesbroderier i alla upptänkbara mönster och färger skrida fram öfver golvet. På patriarkens hufvud skimrar och gnistrar som det helas glanspunkt en krona af guld och ädelstenar — en påminnelse om den törnekrona, han bar, han som för vår skull afsade sig all himlens härlighet!

De bära tända ljus i händerna, och äfven bland åskådarna har den ena lilla ljuslågan efter den andra flammats till. Vi skola vid dessas sken vandra ned i själfva födelsegrottan, som är belägen under koret. Denna är dock liten, och endast en utvald skara — naturligtvis de, som hittills haft det bäst och som förut begåfvats med ljusen — får följa med.

Strax bakom oss sluta turkiska soldater sin afstängande kedja, och vi stiga ostörda ned för den låga stentrappan. Vi stå kvar på trappstegen, medan patriarken, prästerna och konsulerna gruppera sig nere i själfva den lilla grottan.

En stunds obegriplig läsning ur en tjock, guldbeslagen bok — kanske bibeln — och så böjer den ena efter den andra knä framför den i klippan uthuggna födelseplatsen, kysser den på dess grund inlagda silfverstjärnan och går sedan upp ur grottan en annan väg än den vi kommit.

När min tur kommer, kan jag ej förmå mig att följa exemplet — därtill har jag allt för skarpt reagerat mot hvad jag de sista timmarne upplefvat. Endast i mitt inre böjer jag knä för mitt hjärtas konung. Min man känner ej riktigt som jag. Han böjer sig ett ögonblick ned i tyst tillbedjan — dock utan att kyssa stjärnan.

Så stiga vi upp, följa med i processionen tre långa, långsamma hvarf genom kyrkan oeh mellan förhållens pelarrader, som fyllas af de väntande skarorna.

Sedan gå vi hem i den stilla natten. —

* * *

Så ha vi då tillsammans firat jul i Betlehem. Och vi skola nu kanske till sist tala om för hvarandra, hur vi känna det efteråt.

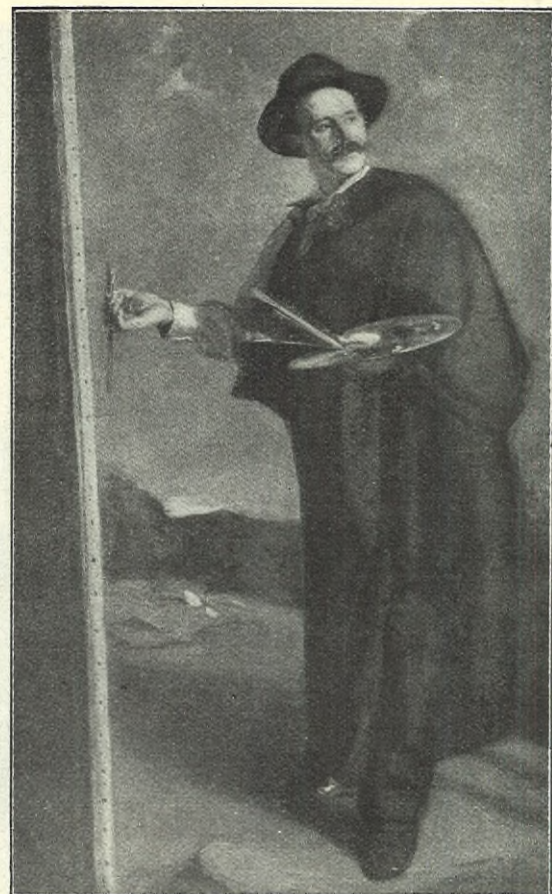
Jag för min del känner en obeskriflig, vemodig tomhet. Dyligt är alltså hvad de få till lifs, dessa stora skaror, som rymmas i den grekiska och katolska kyrkans vida sköte. På en kväll som denna — deras julafton — ej ett enda ord till väckelse eller uppbyggelse, ej en enda liten sång, som kan tala till hjärtat! Endast ett andelöst upprabblande på ett språk, som ingen af åhörarna förstår!

När detta tillgjorda, förvanskade religionsväsen af kyrka och präster bjudes åt nationer, som vuxit ifrån barnets naiva ståndpunkt — här i landet förblifva ju invånarna oftast "stora barn" hela lifvet igenom — så är det kanske ej så underligt, om den stora allmänheten — såsom t. ex. i Frankrike — "kastar ut barnet med badvattnet" och vänder ryggen åt allt, hvad kristendom heter. —

Och ännu mindre underligt förefaller det mig, att det verkliga missionsarbetet här i landet hittills kröntes med så föga framgång. Katolikerna äro ju här gamla på platsen. Och deras vrångbild af Jesu lära är det, som muhammedanerna i långliga tider lärt känna som äkta kristendom!

En stor vinst har jag dock af vårt julfirande: Jag känner en djup tacksamhet öfver att vara född i Sverige, "det mest protestantiska af alla länder", där bibeln sättes i hvar mans hand, som begär den — ej endast i några få utvaldes, liksom ljusen i Födelsekyrkan — och där kristendomens till evigt lif närande kärna ej göres oåtkomlig genom en mängd, visserligen mer eller mindre lysande, men torra och svärgenomträngliga skal!

Men jag känner också ett djupt ansvar!

IGNACIO ZULOAGA. EFTER ETT OLJEFÄRGS-
PORTRÄTT AF J. BLANCHE.

ZULOAGA-UTSTÄLLNINGEN.

LÅT OSS SÅ godt först som sist förklara, att den spanske målaren Ignacio Zuloagas utställning, som från och med i lördags pågår i Konstnärshuset vid Smålandsgatan, har åtskilligt af le feu sacré, som man söker hos alla konstverk, men blott hittar hos ett fåtal.

Zuloagas uppträdande här just nu verkar som en praktfull meteor på vårt under de gångna vintermånaderna mulna konstfirmament. Efter den första flyktiga granskningen af hans 15 dukar, säger man alldeles ofrivilligt: det var en tusan till karl! Och när man en timme fördjupat sig i desamma, går man därifrån med synsinnet bräddfullt af lysande färger och känslan genomträngd af en dristig, raffinerad och blodfull skönhet. Zuloagas palett är en härd för lågor, som flamma och lysa med våldsamt kraft. Minst af allt förstär han sig på att vara tam. Och just därför kommer han att reta döden på alla konstens perukstockar, knäppa pryderiet på näsan, medan den liffyllda moderna konstens njutare beredas en högtidsstund af sällspordt slag.

Den första duk, som suger ögonen till sig däruppe på utställningen, heter "Mina kusiner". Vår här meddelade reproduktion af densamma ger läsaren en föreställning om de tre unga spanjorskornas lekande skälmskhet och koketteri. Deras lysande ögon, sminkade kinder, skimrande sidendräkter och nipper — allt är måladt elegant och intensivt. Särskildt häpnar man inför Zuloagas förmåga att illusoriskt och på ett skenbart ytterst enkelt sätt återge luftiga spetsar och gnistrande smycken.

"Tjurfäktaren Gallitos familj" är en annan duk af oskattbart värde för studiet af den spanska folkkaraktären. Se bara på familjens oldamma, den brunbarkade gumman med det starkt grånade håret, det goda hullet och de fasta handlederna, som antyda hennes suveräna makt öfver familjen. Eller toreadoren själf med sin pojke i knäet samt familjens öfriga medlemmar i bakgrunden — det är en grupp, som säger mera om en sida af det nutida

Zeniths Gräddmargarin

ersätter det bästa natursmör för smörgåsbordet äfvensom för bak och stekning.

TRE AF INGNACIO ZULOAGAS MEST REPRESENTATIVA VERK. 1. MINA KUSINER. 2. TJURFÄKTAREN GALLITOS FAMILJ. 3. PASSIONERNAS GATA.

Spanien än många och långa skildringar. "Vinskörd" — tre solbrända spanska karlar, som i en steril bergstrakt komma knogande med hvar sin bastanta börda af blåa drufvor — gör intryck af rent animalisk styrka, och "Trötthet" — den i anslaget dristigaste i hela samlingen — bländar genom motsättningen af den zigenarbruna kvinnokroppen och den luftiga peignoiren. Hvad "Passionernas gata" beträffar, saknas den visserligen i den här utställda kollektionen, men vi ha det oaktadt funnit oss

manade att låta den ingå bland våra afbildningar såsom synnerligen representativ för Zuloagas konstnärskynne.

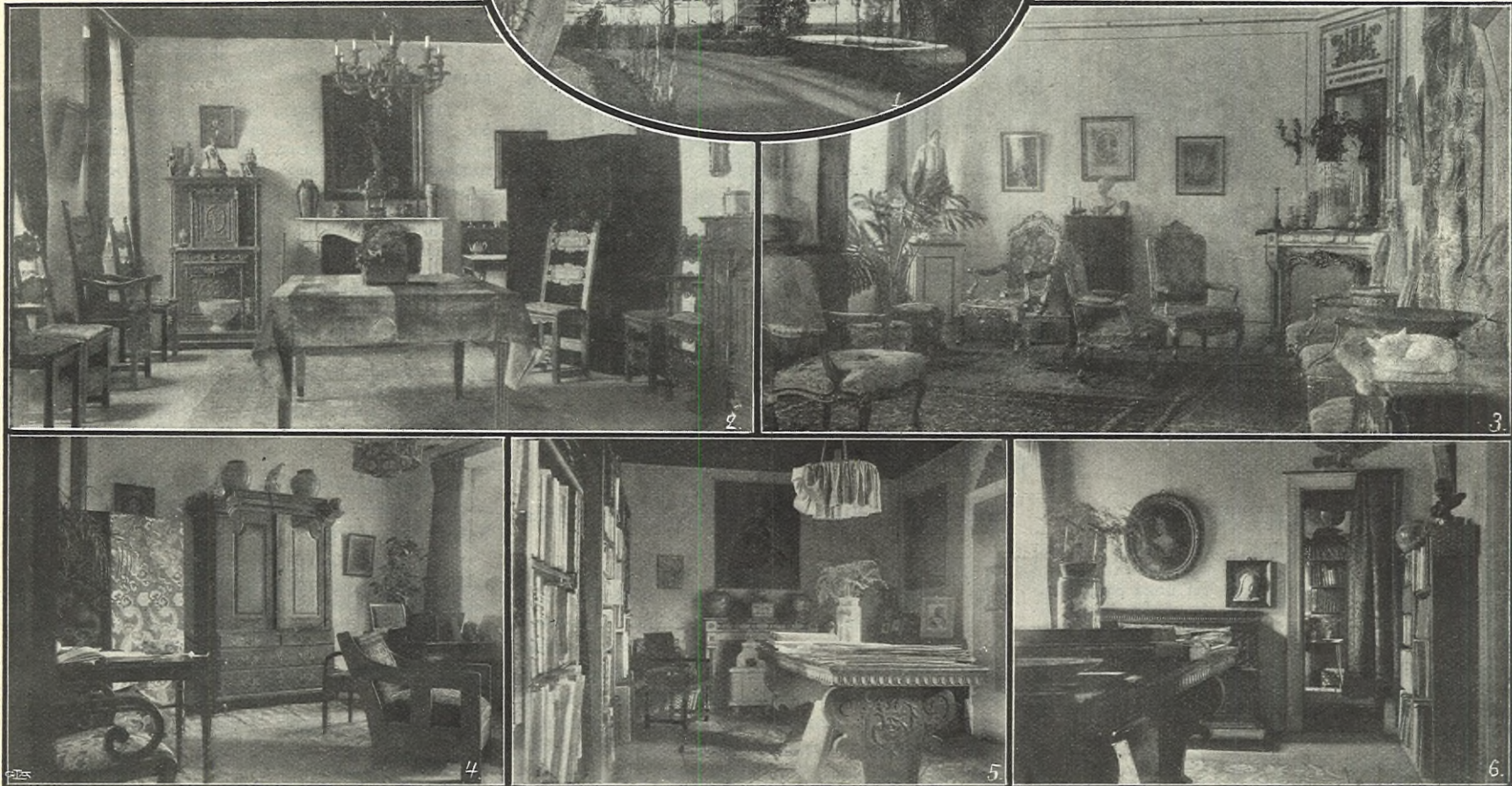
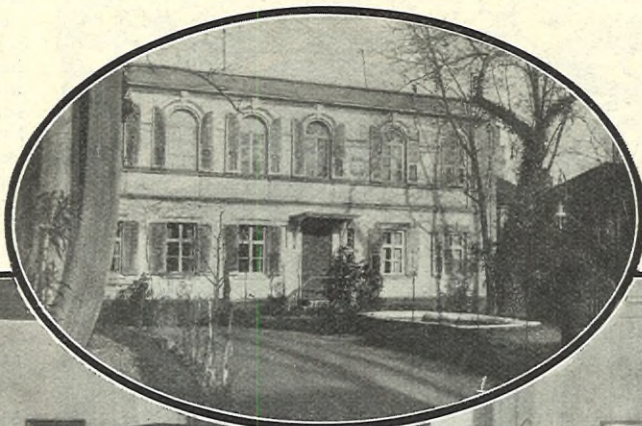
För de smärre dukarna ha vi ej utrymme att redogöra; vare det nog sagdt att äfven de intressera, fränsedt ett par tre stycken, som ej så starkt uppbäras af sin mästares individualitet.

Zuloaga är ännu en ganska ung man, född 1870 i den spanska staden Eibar. Sina läroår tillbragte han i Paris, där han på salongen 1899 drog uppmärksamheten till sig för en duk — en

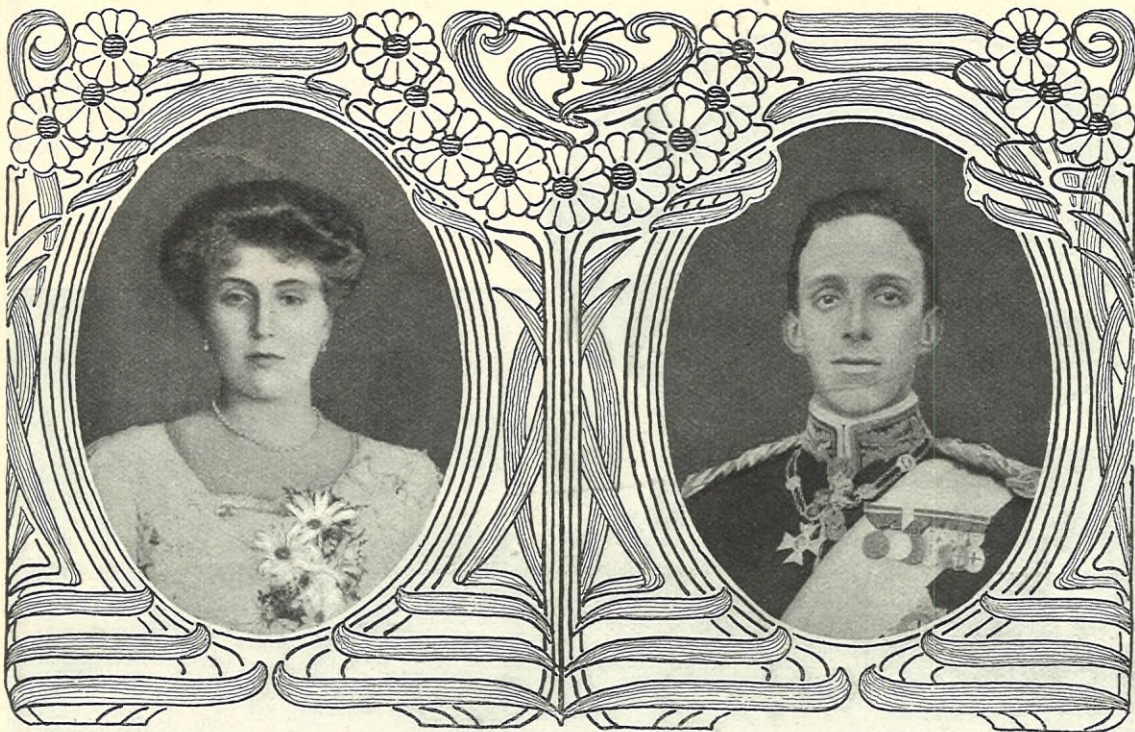
figurmålning — som han fick sälja till Luxembourgmuséet. Sedan har han målat för de stora utställningarna på kontinenten, Bryssel, Berlin, Düsseldorf, Venedig. Minst har han varit uppburen i sitt eget land. Men den dag torde väl ock komma, då hans landsmän veta tillfullo uppskatta hans artistiska geni och räkna honom som en värdig efterföljare af sina store från föregående konstepoker, en Murillo, en Goya och andra.

FRÅN DEN SVENSKA DROGMANEN D:R MARTINS HEM I KONSTANTINOPEL, DÄR PRINS WILHELM BOR UNDER SITT BESÖK. FOTO FÖR IDUN AF HOFFOTOGRAF

G. BERGGREN, KONSTANTINOPEL. 1. HUSETS YTTRE. 2. MATSALEN. 3. SALONGEN. 4. SKRIFRUMMET. 5 O. 6. BIBLIOTEKET.

DELTAGARNE I DEN INTERNATIONELLA SCHACKTÄFLINGEN I STOCKHOLM FÖRSAMLADE PÅ SCHACKSÄLLSKAPETS LOKAL. A. BLOMBERG FOTO. 1. V. SJÖBERG, GÖTEBORG. 2. A. SÜCHTING, TYSKLAND. 3. C. SCHLECHTER, WIEN. 4. J. MÖLLER, KÖPENHAMN. 5. J. GJERSING, KÖPENHAMN. 6. O. S. BERNSTEIN, RYSSLAND. 7. R. LOMAN, LONDON. 8. J. MIESES, LEIPZIG. 9. L. COLLIJN, ORDFÖRANDE I STOCKHOLMS SCHACKSÄLLSKAP, 10. H. LANGBORG, V. ORDFÖRANDE I STOCKHOLMS SCHACKSÄLLSKAP. 11. G. MARCO, WIEN. 12. F. ENGLUND, SEKRETERARE I STOCKHOLMS SCHACKSÄLLSKAP OCH DELTAGARE I TÄFLINGEN.

DET NYFÖRLOFVADE FURSTEPARET. ALFONSO XIII AF SPANIEN OCH PRINSESSAN ENA AF BATTENBERG.

UR DAGSKRÖNIKAN.

EN KUNGLIG FÖRLOFNING. Helt nyligen har Spaniens unge monark Alfonso ingått förlofning med prinsessan Ena af Battenberg. Det unga parets kärleksidyll har utspelats i Biarritz, hvarifrån långa detaljerade skildringar af de ungas samvaro förekommit i världspresen. Prinsessan Ena, som nu skall bli Spaniens drottning, är dotter af prins Henrik af Battenberg, guvernör öfver ön Whigt, och hans gemål prinsessan Beatrice af Storbritannien och Irland, konung Edward VII:s syster.

PRINS VILHELM I KONSTANTINOPEL. Freja har, som bekant, på sin färd nu nått Konstantinopel, där uppehållet blifvit längre än beräknadt var på grund af sjukdomsfall ombord.

I den tanke, att det möjligen skulle intressera Iduns läsare att se hur prins Vilhelm har det under sitt uppehåll vid Bosporen, har en landsmaninna sändt Idun några fotografier af hans våning.

Svenska legationens drogman dr. Martin har åt prinsen upplåtit sin bostad, som ligger i ett litet hus i legationsträdgården, för vistelsen i Konstantinopel. Till det yttre ser huset inte mycket ut, men så fort man kommer inom dörren, kan man se att det är en våning värdig en prins. Möbler, mattor, konstverk, allt med ett ord från det största till det minsta bär vittne om att vara utsökt med den säkra och fina smak, som inte ofta förekommer. Att dr. Martin, som ju sedan länge är känd för sin förmåga att arrangera och för sin kännedom af orientaliska konst saker och väfnader nu, när han här i orienten skapat sig ett hem, lyckats få icke blott det smakfullaste hem man kan önska sig utan på samma gång ett helt litet museum, kan inte förvåna någon som känner honom. Det blir också allmänt beundradt af alla, som komma i tillfälle att se det.

EN INTERNATIONELL SCHACKTÄFLING, den största, som förekommit i Norden, och anordnad af Stockholms schacksällskap, pågår sedan i söndags i hufvudstaden. Stockholm och Göteborg tillsammans ha mobiliserat fyra kämpar.

Grosshandlare S. O. Svensson, förste pristagare i nordiska schackkongressen 1897, hr A. H. Petersson, förste pristagare i kongressen 1895, och boktryckare F. Englund utgöra hufvudstadens uppbåd. Vid sidan af dessa har Göteborgsklubben sändt sin förnämsta prydning V. Sjöberg.

Mot dessa fyra synnerligen skicklige amatörspelare komma två danska gäster, öfverrättssakföraren J. Giering och jur. kand. J. Möller. Från Wien ha infunnit sig hr Carl Schlechter, redaktör för Deutsche Schach-Zeitung, och Georg Marco, redaktör för Wiener Schach-Zeitung. Ryssland representeras af hr O. Bernstein, f. n. juris studerande i Heidelberg. Han lär bland dödliga vara den allra snabbaste spelaren. Han sköter 60 partier samtidigt, oafbrutet marscherande från det ena bordet till det andra, med en utomordentlig säkerhet och distinktion. Tyskland har skickat leipzigarna hr J. Mieses och hr A. Süchting. Den sjätte af dessa mästare är hr R. Loman från London, till börden holländare och till yrket organist.

Täflingarna pågå i Schacksällskapets lokal, Drottninggatan 19, hvarje dag, 11—3 och 6—10 e. m. cirka 14 dagar framåt.

KRITIKEN OM »DEN STORA VREDEN».

VI FORTSÄTTA i dag en liten axplockning ur de utförliga och sällspordt lofordande anmälningar, som rundt om i pressen nu ägnas "Den stora vreden", då det helt visst torde intressera Iduns läsare, som i första hand erhålla del af det märkliga arbetet, att förspörja den offentliga kritikens mening om detsamma.

Så avslutar *Hernösandsposten* en två spalter lång anmälan om Olof Högbergs bok med följande ord:

"Den pietet, som här samlat hvad som mäles i häfd och sägen om förfädrens öden, den konst, som flätat det samman till ett skimrande helt, omsusadt af den sagostämning, som hvilat öfver norrlandens djupa älf-dalar och mörka berg, den stilistiska talang, som gjutit nya käril för det nya egenartade innehållet, skall samfäldt göra Olof Högbergs plats som den störste bland hittills uppståndna norrländska diktare obestridd och försäkra honom om ett hedersamt rum bland vår samtida svenska litteraturens främste märkesmän öfverhufvud."

I *Helsingborgsposten Skåne-Halland* säges bland annat:

"Vid den omhvälfning, som i denna tid försiggår i Norrland, är "Den stora vreden" af stort värde. Det är en till stor del svunnen kultur, som här räddats från glömska och kanske från bortdöende af en hembygdsens trofaste son, som är vuxen vid tufvan och vittratagen af skogarnes susning, älfvarnes sång, ljusets glans öfver ångarna, sjöarne och bergen samt fylld af nordsvenskens inbundna, käriva art. Hans kärlek är hans genialitet; i sin ungdoms och mandoms Norrland ser han det Norrland, som skapade hans fäder och skapades af dem, och så blir han en stor kulturskildrare, en norrländsk epiker, som under berättelsens form ger oss igen, både norr- och sörländingar, hvad knappast någon kände längre — tillvaron af en gammal svensk kultur i ödeland, en den ariska racens saga, som fyller ett helt rum bredvid de andra sagorna, hvilka skildra hvad nordmannasinne och svenskmännabragd i forna tider känt och utträttat. — — — En alltid korthuggen, ofta något tung, men i all sin kärphet målande stil med många återupptäckta och nyuppfunna kärnord och vändningar och en aldrig sviktande objektivitet göra, att man ogärna sammanställer "Den stora vreden" med andra arbeten af liknande slag, om den också kunde vinna på jämförelsen. Den är något nytt, som man ej tillägnat sig i första ögonblicket, emedan den icke ger sig i detaljer och icke föreställer sig i någon glänsande ordklädnad. Men det ligger öfver den något outmejsladt monumentalt, som kommer en att hellre än med diktverk våga en jämförelse med Milles' Sten Sture."

Ur *Nerikes Allehandas* anmälan hämta vi:

"Det går med den, som fördjupar sig i Den stora vreden, liksom det gick dem, hvilka kommo för att höra den här skildrade predikaren Hil på Hemsön: "Tviflarne kommo nyfikne till stället med väl omgjor-

dade själar, men återvände troende." Den stora vreden har ett stort epos' betagande kännemärken.

Innan Olof Högberg vann segern i Iduns täflan, hade han vunnit en föregående långvarig och dråplig drabbning. Han hade brottats med ett väldigt material, som utan tvifvel ofta hotat mala sönder honom i sina hvirflar, så småningom fick han öfvertaget och behärskade det. Här kom en sägen och knackade på, här föll hans blick på ett gulnadt papper med bleknadt pränt, skogen susade, hafvet svallade, gestalter ur det flydda trädde fram, röster ropade och kallade, än enskilda, än i hela väldiga köer.

Det var kärleken till landet och till folket som gaf författaren ihärdighet och seger."

I *Göteborgs Aftonblad* skrifer en kvinnlig anmälare, *Anna Örn*, bland annat:

"Det dröjde ej länge, innan de vanskligheter, språket beredde, voro öfvervunna och glömda. Jag var snärjd i äfventyrssagan, jag var fången under diktens trollmakt. Och framför allt — för hvarje sida växte intresset för Norrlands historia, som i växlande underfulla kulturbilder uppenbarade sig för häpnad blickar. Det var en ny värld, till hvilken författaren slog upp dörrarna på vid gafvel, en ny okänd värld, hvilken han drog fram ur dunklet och tystnaden, sedan han först grundligt genomforskat densamma och tillägnat sig omfattande kunskaper om förhållandena där. — — Detta egendomliga och bisarra arbete saknar sitt motstycke. Skall man nödvändigt uppleta något släkttycke, torde det mest närma sig Fältskärens berättelser. Största likheten mellan dessa båda historiskt-romantiska berättelser ligger dock däri, att de ej äro alldagsverk, utan värdefulla dokument, som komma att bestå genom tiderna."

Ur *Östergöllands Dagblads* utförliga utlåtande tillåta vi oss slutligen för dagen anföra följande helt korta utdrag:

"I Den stora vreden har Norrland ändtligen fått sitt första stora epos. Man börjar genomläsandet med en viss undran öfver den kärftva gammelstilen, för att nu uttrycka sig i stil med författaren själf; kanske till och med med en viss tröghet. Men det töfvar inte länge, förrän man är med och med med fullaste intresse."

I BARNETS ÅRHUNDRADE.

FÖR NÅGRA ÅR sedan — jag tror det var i början af 1901 — stod i Idun en artikel, benämnd Landtskolan på Bälteberga, delvis affattad i brefform.

Denna pedagogiska fantasi framkallade en del förfrågningar, som i sin mån vittnade om ett vaket pedagogiskt intresse hos Iduns läsarinor. Att ett starkt intresse numera finnes för hithörande saker hos den bildade allmänheten och särskildt hos föräldrar, är ju höjdt öfver allt tvifvel. Ellen Keys bevingade ord: "Barnets århundrade" är mer än en fras.

Med detta faktum för ögonen tänker jag allmänheten skall med det intresse, saken förtjänar, ägna sin uppmärksamhet åt den pedagogiska anstalt, som under namn af *Åsgårds skola för gossar* nästa sommar börjar sin verksamhet.

Denna skola blir unik i mer än ett afseende.

En skola för den bildade klassens gossar, belägen på landsbygden, är ju numera ingenting märkvärdigt. Och dock förtjänar utan tvifvel själfva läget redan vår uppmärksamhet. Tänk er en öppen ås i hjärtat af Jämtland och dess gamla kulturbygd med Storsjön i omedelbar närhet och Oviksfjällen och Åreskutan på lagom afstånd, för att man skall förmå förmå världens storhet och skönhet utan att tryckas af dess tyngd eller isas af dess köld!

Med utsiktens oförläplighet förenar sig luftens stärkande egenskaper. Redan detta skulle vara nog för att locka blekhyade stadsbarn såväl som naturfriska ungdomar.

Men själfva programmet för skolan lofvar nästan ännu mera. Skolan vill fostra sina alumner så, att de bli starka, goda, ordningsälskande. Och medlet är det arbete i denna natur, som just stärker och härdar. Arbetet således i trädgården, på fältet, i ladugården. Arbetet förekommer naturligtvis äfven inomhus, men långt mindre än fallet är i någon annan skola i vårt land.

Inomhus skall slöjd förekomma samt läsning, rättskrifning och räkning.

Det blir tydligen ingen skola med någon lärd apparat. Den vill verka med enkla medel, men på samma gång enligt strängt pedagogiska principer. Målet var ju uppfostran till ordning och arbetsamhet samt fysisk och andlig hälsa.

Det är ingen nybörjare, utan en länge praktiskt tränad pedagog, som här ger uppslaget till en ny skolart, som utan tvifvel har att fylla ett af många föräldrar och målsmän länge känt behov.

Föreståndare blir nämligen direktören för länets folkhögskola, greve Robert Mörner, som emellertid allt fortfarande behåller chefskapet vid folkhögskolan.

GRAFVE R. MÖRNER.

Skolorna äro förlagda på endast omkring halfannan kilometers afstånd från hvarandra — en utmärkt skidbacke skiljer dem åt.

Jag tänker mig, att en kurs under hans ledning skall för många gossar i öfvergångsåldern bli af grundläggande betydelse med hänsyn till deras karaktärsdaning. Vi veta, att den får sin första utformning under denna kritiska tid. Allt kan då bero på ledningen. Det af godt, som utmärker slyngelåren, säger Christofer Bruun, är i synnerhet sinne för det manliga, för kraft och dristighet. Vid sidan däraf kommer just, att man då har ett bättre "grepp" än någonsin på att lära kroppsarbete. I synnerhet är fingerfärdigheten då stor. Den, som ej lär sig att arbeta med sina händer under dessa år, vill gärna bli trähänt. Och så förhåller det sig med all kroppslig idrott denna tid. Nästan hvarje pojke har ju då en brinnande lust att äga en bössa och att bli duktig att bruka den. Och den, som inte lär sig att stå på skidor då, lär sig det näppeligen sedan, så att det blir något bevändt med det.

Men allt detta tyder ju på att pojken under dessa år bör få lära sig att bruka sin kropp. Det skulle säkert vara nyttigt för en hvar, tillägger Christofer Bruun, att då gå i en ordentlig arbetsskola, "så att kroppen med dess begär och det själfrådiga sinnet med må kunna mjukas upp under anletets svett."

Och lika sundt som kärt är det ju att på fristunden öfva sig i all slags idrott i lag med jämnåriga. Jag tror, att den framstående norske pedagog,

hvars tankegång jag här återgifvit, i det stora hela i denna punkt föregripit den idé, som greve Mörner, fullt själfständigt för resten, ämnar praktiskt söka förverkliga i "Åsgårds skola för gossar".

En arbetsskola i den ofvannämnda bemärkelserna kan få en mycket stor betydelse. Man förstår den bäst, om man besinnar, att en människas mål är handling, ej en tanke, vore den aldrig så ädel.

Aldrig har någon bättre uttryckt arbetets betydelse såsom ett moment i uppfostran än den oförglömlige författaren af Sartor Resartus. Vårt arbete, säger han, är den spegel, i hvilken anden först ser sina naturliga drag återgifna. Således bör det ej heta: Känn dig själf! utan: Lär känna hvad slags arbete du kan utföra!

Beror icke vår nations väl och ve på det arbete, en ny generation kommer att i verkligheten utföra?

Frasernas och skåltalspatriotismens tid är förbi. H.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS.

Herr Redaktör!

JAG STEG på tåget för att fara hem efter avslutadt arbete i staden och slog mig ned på en ledig plats vid ett fönster. Midt emot mig satt en dam, som såväl till dräkt som utseende och later tillkännagaf den bildade kvinnan. Strax innan tåget gick, kom en skolyngling in och tog plats bredvid mig. Sina böcker kastade han ned mellan oss och beredde dem genom tillknycklande af mina på bänken liggande tidningar rymlig plats. Så lade han upp den ena foten mot bänken midt emot och strax därpå den andra. Jag tog honom i betraktande. En mycket spenslig kropp och ett lillgammalt uttryck i ansiktet kommo mig att tveka om åldern. Jag antar densamma till 15 å 16 år. Jag tilltalade honom: "Min gosse, du smutsar ned bänken." Verkan däraf blef, att fötterna togos ned. Men han måtte ha tagits med öfverraskning och ej så noga hunnit tänka, om det passade honom att efterkomma en så brutal anmärkning. Fötterna kommo åter upp. En ny påminnelse fick ej gehör. Jag växlade en blick med min moitié, som observerat det passerade, ett par repliker byttes oss emellan. Fötterna kommo utan vidare tillsägelse ned.

Sådant händer på våra järnvägar till förstäderna, och väl äfven annorstädes. Det är naturligtvis exemplet, som smittar, och den bristande eftersynen samt uppfostran i allmänhet. För att taga läsaren ur allt tvifvel om, från hvilket samhällslager den nu ifrågasvarande syndaren utgått, kan det vara nog att nämna hans väl behandlade händer. De iakttagelser jag gjort på mina dagliga resor in och ut mellan stad och land på en järnväg, där ingen klasskillnad finnes, hafva lett till den erfarenhet, att det visserligen icke är de s. k. bättre klasserna, som föregå med godt exempel på järnvägsresor. Spotning i vagnarna förekommer fullt ut lika ofta från dessa som från arbetsklassens folk, men oseden att lägga upp sina smutsiga fötter på sätena är uteslutande förbehållen de s. k. bättre. Här om finnes intet förbud anslaget; och en gifven sak är, att man väl inte ger sig till att föreålla oskicket för vuxen därtill. Men en pojke, som efterapar det, bör näpasas. Tänk eder, värda läsarinna, såsom eder sidogranne en person med ett par grofva smutsiga skor och såsom eder vis-à-vis en ihopkrupen pojke med benen utsträckta på eder bänk. Oskicket bör beifras; och det forum, där detta säkrast sker, är utan tvifvel hemmet, och dit söker man sig bäst fram genom Idun såsom hemmets tidning.

Atskilligt skulle jag vilja påpeka i fråga om de s. k. bättre ungdomarnas uppträdande i öfrigt, men den anförda detaljen får för tillfället vara nog. Skulle ni, herr Redaktör, vilja införa detta till benäget begründande, kanske flere än jag härför skulle stanna i tacksamhet hos eder.

Högaktningsfullt
J. U. K.

BARNUPPFOSTRAN.

BARN SKOLA uppfostras med mildhet, sade min vän. Stryk hjälper icke, och är dessutom rått och omänskligt. Endast med mild fasthet och orubbligt lugn kommer man någonstans med barn. Min pojke har aldrig fått smörj. Han har aldrig behöft smörj — lyder på minsta vink.

Du tviflar väl inte.

Putte, kom hit!

Putte är ju en snäll pojke, inte sant — pappas snälla pojke, hä?

Hva ä de för grimaser — aldrig se så där ful ut!

Putte vill ju alltid göra pappa till viljes, hva? Aldrig göra pappa någon sorg, hva?

Det var snällt, jag visste ju det. Så ska Putte få en tioöring — varsego.

Hör nu på hvad pappa säger:

Nu — vill — pappa — att — Putte — lämnar den där tårbiten — och går å — lägger sej. — Genast! Säg go'natt till den här farbrorn nu.

— — — Hva i herrans namn säger han!! Var det "tjockt"? Hvem i all världen går och lär barnen såna opassande ord och en sån uppstudsighet mot sin egen far!?

— — — Ska — ska jag inte "vara dum nu igen"? Nej, hör nu — nu går det verkligen för långt — om inte... Är de mamma, som säger så? Jo, du lär barnen vackra saker, Elisabeth!

Hva sa du — ä de fänigt åf mej å begära såna omänskigheter af såna oskyldiga små stackare, som inget förstår. Jag tycker dom förstår mycket, jag. Fulla af rackartyg är dom som en kyrka är full af bönder i julottan — det är hvad dom är.

Men det är du, som sätter opp dom, det är allsammans!

Men nu vill jag, att Erik skall lyda.

Kom hit, Erik! Vill — du — lämna — tårbiten — genast.

— — — Skra — skrattar du, oförsämda pojke. Nu — nu går det för långt — jag ska ge dej, jag — där har du — och där — det skall lära dej att en annan gång höra, när far din säger något.

Jag tror allt han fick lyda till slut — jojo, stryk hjälper!

Pojken försvann under en hel grammofonkonsert af missljud. Efter gick en sörjande moder.

— Men, vågade jag invända efter en paus, hvarunder min värderade vän hann hämta sig från sin sinnesrörelse, utgick vi inte egentligen ifrån, att barn kunna och böra uppfostras uteslutande med mildhet!

— Hm — jo — jovisst — det är alldeles riktigt — alldeles riktigt — naturligtvis — men ser du — man kan, ser du — eller rättare — det gifves — det finns — ska de vara en cigarr? — utmärkta, inte sant — holländska — fått dom genom en god vän, som importerar — lukta på dom, lukta på dom — a-ah! — Ja, nu ser det ju alldeles ut, som om vi stode inför ett nytt världskrig igen...

Waldeck.

FABIAN WENDTS HUSTRU. BERÄTTELSE AF ELLEN KLEMAN.

(OBS! Till följd af ett ombrytningsfel råkade i förra numret ett par spalter af denna berättelse att bli öfverhoppade. De meddelas nu här och löpa till tvärstrecket å nästa sidas andra spalt. Vid läsningen iakttages alltså, att de inskjutas å sid. 20 i föregående nummer mellan första styckets slutord: "så sam, att det gjorde ondt" och den nästa raden: "Det var icke trötthet o. s. v.>").

DAGAR GINGO och "månader gingo" och tyngre och tyngre sänkte sig ensamheten öfver honom. Han såg sin hustru som i en dröm, där hon gick i hans hus och satt vid hans sida. Blidt och stilla hade hon kommit till honom och biktat, det var, hvad han vetat utan förklaring eller ord, att skulden var icke hennes och icke vännens. Båda hade de varit blinda, som han själf varit det, tills en dag verkligheten stirrade emot dem i sin grymma lek. Han hade sagt henne, att tiden skulle hjälpa dem att glömma. Han visste, att han ljög för henne, och att han ljög för sig själf. Där finnas upplevelser, som icke sjunka undan i glömska.

Ett halft år därefter var hon död. Han satt vid hennes bår och tyckte, att det var länge, länge sedan hon gick ifrån honom. Det skedde en vårafton för sex månader sedan. Han sörjde icke nu, allt var som förstenadt hos honom. Den lilla flickan, som hon burit under denna sorgens tid, och som kostat modern lifvet, ville han icke se. Det gick veckor om, innan han gick in till den lilla hjälplösa varelsen. Sedan fanns för honom intet annat i lifvet än arbetet, det rastlösa, aldrig hvilande arbetet, som tog honom helt, dödade hvarje annan känsla och tanke hos honom — och därigenom hjälpte honom att leva.

ÅSGÅRDS SKOLA FÖR GOSSAR.

På allt detta tänkte farbror pastorn, där han satt vid fönstret i sin kammare. Det hade varit en ångest i hans inre, som hade drivit honom att tala med Louise, han kände det så, som om han borde varna henne, medan det ännu var tid, ty han hade en klar förnimelse af, att hon gick med förbundna ögon utan att förstå, hvad det gällde. Han ville öppna hennes ögon. Men när hon stod framför honom så ung och oberörd, fick han så litet sagt af just det, han velat tala med henne om. Det var endast sin egen sorgliga historia, han fick berättad. Han hade skyggat tillbaka för att röra vid de två andras öde, han kunde icke tala där-om. Nu satt han ensam och stirrade in i framtiden med en underlig känsla af ansvar och fruktan för Louises och Fabians lycka, dessa två, som båda stodo hans hjärta så nära.

En stund senare klagade fiolens strängar under hans stråke som en själ i vända.

*

Goda Besta Louise!

Som jag wet att din godhet strecker sig så långt att du intet ledsnar mina kråkfötter måste jag profitera af tillfälle att skicka ett bref. Jag har ej något nyt ej heller några nöjen at beskrifwa, men at få tala med dig är för mig et stort nöje. Nu har du säkerligen mycket at bestyra och jag gleder mig oendligen at snart få råka dig själv och wara med på dit bröllop. Gummor Böhme har varit så god bedja mig bo hos henne några veckor. Från Robert har jag endast haft ett kort bref, där han mest talar om Paris, men han säger på slutet at til Fabians bröllop skal han wara hemma, emedan han ju alltid låfwat wara hans bröllopsmarskalk. At farbror pastorn ej kommer wet du redan, jag är ledsen däröfwer, som jag wet, att du är det.

En stor nyhet at nu har jag flyttat in i gula kammaren och kommer at bo der öfwer wintern. Mitt arbete är spinna och sy och en väf til ska jag wäfwa ut til Jul.

Om jag kunde trålla skulle stora operan wara vid Åsunda å alla stockholmsbor fick resa dit. Förlåt tusende gånger alt slarf med tusendefaldt helsningar til Fabian och hopas jag du ej glömmor din tilgifna ven
Christine.

Louise sitter framför den lilla låga sekretären i sitt rum med Christines bref utbredt framför sig. Hon lutar hufvudet i handen och rynkar de fina ögonbrynen, så att det lägges sig ett djupt veck i pannan mellan ögonen. Hon är missnöjd med Christines bref, som är så kort, med farbror pastorn för att han ej kommer till bröllopet, med sig själf, med allt och alla. Där inne sitter Fabian i den långa soffan och talar om affärer med bankokommissarien. Egentligen vore det väl hon, som skulle tala med Fabian, åtminstone ibland, men den ena kvällen efter den andra går på samma sätt. Fru Julie och Louise vid det stora bordet i salen sitta tysta vid sin sömnad, bankokommissarien och Fabian i lifligt samspråk. Precis på slaget sju reser sig fru Giese, arbetena läggas undan och bordet dukas till kvällsvarden. Under måltiden sitta Louise och Fabian midt emot hvarandra. På bordet brinna två vaxljus i höga silfverstakar. Bankokommissariens skämtar, upp-rymd och liflig, fru Julie lägger då och då ett ord till samtalen. Louise sitter med nedslagna ögon, och Fabian ser oafbrutet på henne, hvilket roar bankokommissariens ofantligt, men gör fru Giese alltmera knapp och färdig. När de slutat äta, gå herrarne in i bankokommissariens rum, fru Julie har bestyr i köket och skafferiet, och Louise smyger sig in i sin egen lilla kammare.

Louise känner en stigande otålighet inom sig. Hon har icke varit sig riktigt lik sedan den där kvällen på Åsunda, när farbror pastorn talade så allvarsamt med henne. Ofta kommer det öfver henne en känsla af, att lifvet är något skrämmande, och att hon vet så litet om det. Det är så mycket hon skulle vilja tala och fråga farbror pastorn om, men hon råkar ju honom icke och hon kan icke skrifa om sådant, vet icke själf, när hon riktigt tänker efter, hvad det är hon skulle tala om. Men det är, som om bara minnet af farbror pastorn väckte alla de underliga tankarna till lif. Likadant är det med hans bref.

Hon drar ut en liten låda öfverst i sekretären och letar fram hans två sista bref. Det han skref kort före hennes förlofning läser hon uppmärksamt igenom. Det har fått som en annan betydelse för henne, sedan han berättat henne sin egen historia, och hon läser om och om igen några rader:

“det som är så fastknutet och oryggeligt beslutet, att hwarannan älska j lif och död, om det skall än kaste tåre- och sorgebröd” — — —

— “är rådligast att hwad man låfwat rätt håller och noga betänker vid hwem man sig fester, att sorg ej däråf kommer...”

Hennes tankar flyga plötsligt till Charlotte Wendt. Fru Giese, Louise och Charlotte hade varit uppe i Louises blifvande hem för att packa upp och ordna en del af hemgiften. Fru Julie var i handkammaren, och Louise och Charlotte höllo på att lägga upp linnet i

prydliga högar i det stora linneskåpet, som doftade af lavendel. Charlotte var allvarsam och tyst, men Louise kände sig den dagen så lätt om hjärtat, det var så roligt att själf få ordna med hela det praktiga linneförrådet, och hon gnotade halhögt på en gammal visa, som fallit henne i minnet, medan hon skilde af de finaste dammastdukarne och servietterna och lade dem för sig på en särskild hylla. Då märkte hon, att Charlotte stod sysslolös och såg på henne.

“Hvad är det?” hade hon skrattande frågat.

Charlotte hade sett på henne med lysande ögon, och så hade hon sagt med hög, klar stämma:

“Jag gifter mig endast med den, som är mig kärare än allt annat på jorden.”

Louise hade slutat att sjunga, det var med ens, som om all glädje hade blåst bort ifrån henne.

Nu satt hon och tänkte på detta och på mycket annat. Det var så svårt, att se in i sig själf, så omöjligt att veta något med visshet. Det var så helt annorlunda med Charlotte, hon var så stark och viss i allt. Louises hufvud sjönk tyngre mot handen, hon kände sig så trött, det var den där underliga oron, som hon icke kunde blifva kvitt, den gnagde och plågade henne utan uppebåll.

Ute i salen hördes Fabians röst, han tog god natt af fru Julie. Louise spratt till och med en hastig rörelse sköt hon in lådan med brefven. Fru Giese ropade på henne, och hon gick ut i salen. Fabian kom emot henne. Hans blick sökte hennes med ett varmt, längtande uttryck, och hon fick en plötslig känsla af lugn och ro i hans närhet. Utan att bry sig om modern, som stod och såg på dem, sträckte hon sig upp på tåspetsarne och strök med en smekande rörelse öfver hans mjuka, ljusbruna hår. Det gick en skälfnings öfver Fabians ansikte. Den barnsliga lilla smekningen, den första hon gaf honom, gjorde honom knappast glad. Den grep honom så underligt, det var nästan, som om det gjorde ondt, och han tog hennes lilla hand mellan båda sina i ett fast grepp och såg och såg på henne, tills hon förvirrad böjde hufvudet.

Då förde han handen till sina läppar och med en bugning för fru Julie var han borta.

*

Det hade kommit bref från Robert Nordhammar att i slutet af veckan kunde de vänta honom till Åsunda. Hela huset var upp- och nedvändt, där skurades och fejadades, slaktades och bakades. Christine var i rörelse hela dagen, öfver allt hördes hennes muntra röst, nere i källaren, uppe på vinden, hon log och skämtade med alla och pigorna tyckte, att de aldrig varit med om ett så roligt storstök förr. Själwa Lasse vedgubbe, som kom in i förstugan med ett stort fång ved, fick sig en vänlig klapp på skuldran af mamsell Christine, så att han höll på att tappa alla vedträna i pur förtjusning, och när gårdsdrängen kom och skulle skrufva fast fönsterluckorna, stod mamsell själf och skrattade och nickade åt honom bakom rutan. Hon var som yr af glädje.

Nu satt hon inne på Roberts kammare, där allt var i ordning, och passade brasan, som brann och sprakade i den fyrkantiga, gröna kakelugnen. Värmen spred sig hastigt i det låga rummet, och det ojämna skenet lyste lustigt öfver de gamla möblerna, öfver de nyväfda trasmattonerna på golvet, som Christine själf väft, och uppåt väggarna på Roberts älskade, gamla kopparstick. Ute föll snön jämnt och tätt, och drivvorna packade sig högre och högre mot det långa, låga husets väggar.

På den igensnöade vägen arbetade sig långsamt en släde fram, det gick steg för steg. Körsvennen, med vargskinnspålsens krage upp öfver örönen, hade full sysselsättning med att speja efter vägmärken, ur en och annan halft öfversnöad stuga lyste ljus, som kunde tjäna till vägledning, och så var det granar och tallar, som man kände igen, och den gamla, knotiga eken, som stod just i svängen, där vägen tager af till komministergården. Bredvid bonden satt en högrest gestalt, mössan var neddragen i pannan och hufvudet nedböjdt, nästan som om han sof. Mycket hade han icke talat heller på sista milen, och kusken tänkte, att herrn var allt duktigt trött efter den långa resan.

(Forts. från n:r 6, sid. 71).

Bankokommissarien är mycket röd i ansiktet och läser från papperet med röd stämma vänd mot Louise, som står vid Fabians sida, blek och allvarsam i sin hvita dräkt. Det tjocka sidenet glänsar i ljusskenet. Kring det korta lifvets låga urringning och långa de små puffarmarne följer garnityret af tyll med blomknappar i silfver och tjocka silfverrouleauer. Ett liknande, bredare garnityr pryder kanten af den snäfva, korta kjolen, som lämnar foten synlig i den hvita, högklackade sidenskon. De ljusbruna lockarna falla ned öfver de hvita tinningarna med det fina, blåa ådernätet, och de långa, mörka ögonfransarne ligga som en svart skugga mot den bleka kinden. Hon slår icke upp ögonen, men det är, som om hon såge dem alla genom de sänkta ögonlocken. De stela, raka gamla damerna med långschalar af siden öfver blottade, knotiga halsar,

de sirliga gamla herrarne i styfva kragar och med de långa, viftande frackskörten, de unga flickorna och herrarne, hennes och Fabians vänner, alla äro de där. Det är ett dämpadt sorl omkring henne, en ständig rörelse af personer, som ändra plats, grupper, som bildas och upplösas. Luften är het och tung med en stark lukt af smältande vax från alla de brinnande ljusen.

Hon hör som i en dröm sin fars röst och de vackra verserna, men hon kan icke få något riktigt sammanhang i det. Tankarna vandra omkring, det är en massa obetydliga småsaker, som hon kommer att tänka på, och som sysselsätter henne, tills hon själf förvånad skakar bort dem. Så är det plötsligt tydligt och klart hela förlofningsstiden med alla dess olika stämningar genom hennes sinne. Hon tycker, att hon har framför sig farbror pastorns bleka, allvarliga ansikte, så som han såg ut, när han talade med henne den kvällen på Åsunda, och hon hör hans låga röst ännu en gång tätt invid sig:

“Man bör granneligen veta, att man älskar den man tager till make, sedan kan det icke göras ogjordt igen.”

Så som de orden med sitt omutliga allvar ringt i hennes öron. Ibland har hon legat vaken om natten och stirrat ut i mörkret med vidöppna ögon, och det har varit, som om de orden stått framför henne i lysande skrift. Det var så många underliga tankar i följe med oro och ångest. Huru kunde man veta, vara så säker, så viss?

Men nu är det, som om oron hade vikit bort. Det blir en högtidlig stillhet omkring henne. Hon har i en snabb sekund mött Fabians blick, där var en stor, ljus lycka, som strömmade öfver henne, lyfte henne, bar henne. Allt blef så lugnt och enkelt. Hon tänker icke längre på någonting, hvarken tillbaka eller framåt. Det är, som om tiden stode stilla, som skulle hon alltid stå där och höra som på afstånd och i en dröm sin fars röst, veta, att Fabian var bredvid henne, förnimma de andra omkring sig — icke röra sig, icke tala, icke se.

“Se'n ur din krona af dygd och behag
Må inga blad utaf stormarne brytas;
Må hon af tacksamma släkten en dag
Endast till wördnadens krona förbytas.”

Rösten tystnar.

Det blir en trängsel omkring henne. Bankokommissarien har tagit henne i famn, fru Julie och tante justitierådinnan kysst henne på pannan, de gamla damerna klappa henne leende och mysande på kinden, de gamla herrarne buga sig vördnadsfullt och kyssa på hand. Med ögon fuktiga af sinnesrörelse kysser Christine Nordhammar henne häftigt på båda kinderna, och Charlotte Wendts vackra, bleka ansikte böjes fram emot henne, och hon känner hennes allvarsamma, forskande blick hvilva på sig. Då ser hon upp på Charlotte, lugnt, klart och fast, och det tändes som en ljusning i den andras mörka ögon.

Lutat mot väggen, med armarna i kors öfver bröstet, står Robert Nordhammar och ser ut öfver mängden af människor. Hans blick går mörkstrande från den ena till den andra, liksom om han vore glad att få en sysselsättning för sina lediga tankar. Endast förbi Louise och Fabian halkar blicken utan att stanna. Han vet, att snart är det hans tur att gå fram liksom alla de andra, att bocka sig, att lyckönska. Hans ansikte får ett kallt och afvisande uttryck, och blicken svartnar till.

Gabriel Böhme står och skämtar med Louise. Han känner icke igen det stilla, allvarliga uttrycket i hennes ansikte, och han vill hafva henne att le. Själf känner hon det, som om han väckte henne ur en dröm, hon vill ej gärna skratta och vara glad igen, och leendet börjar lysa i hennes ögon och dansa i groparna i kinderna.

Då står Robert Nordhammar bugande framför henne. “Robert!”

Det kommer ifrigt på hennes läppar i första öfverraskningens glädje öfver att få se honom. Hon visste ju att han var kommen, att han var där som marskalk på hennes bröllop, men hon hade glömt det igen, icke sett honom heller, upptagen som hon hade varit af sig själf. Hon räcker honom strålände handen och ser upp i det välbekanta ansiktet. Aldrig hade hon vetat, att hon skulle blifva så glad öfver att få se honom.

“Min ödmjuka och vördnadsfulla lyckönskan!”

Han vidrör knappast hennes framsträckta hand, men står kvar framför henne i artigt avaktande ställning. Blicken glider ut, förbi henne, kall och främmande.

“Välkommen hem,” säger hon osäkert. Det kommer en hastig, stickande känsla af missräkning och tomhet öfver henne.

Då ser han på henne. En svart blick, som hon icke känner igen, men som hänger fast vid henne som i hot, och hon vänder sig bort, hastigt, oöfverlagdt, som man böjer sig undan för en hand, som är lyftad till slag.

Utanför salsdörrarne har där samlat sig en skara nyfikna, och man har börjat ropa på bruden. Det blir tomt omkring Louise, bakom henne flocka sig tärnorna samman. Dörrarne slås upp. Det är främmande ansikten med nyfikna ögon, som stirra på henne. Man hviskar och mumlar, då och då en mera högljud an-

märkning. På hvardera sidan om henne stå Gabriel Böhme och Robert Nordhammar med armstakar i händerna och lysa öfver henne.

Hon tycker, att golfvet går i vågor, allting böljar omkring henne. Hjärtat klappar hårdt, och det bultar i tinningarna. Det är som om en olycka långsamt smöge in på henne. Utan att lyfta de sänkta ögonlocken känner hon Roberts svarta, hotfulla blick, som sveper öfver henne, och som i nöd — eller som i värn — ljuder det inom henne, mekaniskt, om igen och åter om igen samma ord, samma mening, som liksom borrar sig fast i hennes hjärna för att aldrig glömmas eller utplånas:

“Nu är jag Fabian Wendts hustru.”

Med ett fast grepp håller Robert Nordhammar kandelabern med de brinnande ljusen högt öfver hennes huvud.

*

Julen hade kommit, och juldagarna voro redan förbi. Den stora middagen hos justitierådinnan Böhme för hela släkten på juldagen hade ägt rum. Det var samma stelt högtidliga stämning som vanligt, och de unga och glada, framför allt flickorna Glauber och Gabriel Böhme, tyckte, att middagen var oändlig. Tante justitierådinnan presiderade vid öfverste bordsändan och drack vänligt, men ceremoniöst med alla i tur och ordning. Louise hade fått flytta upp bland fruarna med Fabian midt emot sig, annars sutto alla på sina vanliga platser, det tog ingen vidare tid att orientera sig. Det var sig likt år ifrån år. Fru Julie Giese satt öfverst till höger om justitierådinnan och till vänster om henne fabrikör Mauritz Wendt. Det var det enda tillfälle på hela året, när han gick med på någon festlighet, och nu satt han där med sitt hårda, allvarsamma ansikte, endast då och då med några fåstafviga ord vändande sig till justitierådinnan. Louise tyckte, att hon måste ständigt se på honom. Hon var rädd för honom. Han talade nästan aldrig med henne, det var, som om hon icke funnits till för honom. Upp till henne och Fabian kom han nästan aldrig. Charlotte och han hade flyttat ned i flygeln, midt emot kontorsbyggnaden, när Fabian gifte sig, och nu var det som en ansträngning för honom att gå upp i stora våningen. Han gick hela dagarna i fabriken, kontoret hade han lämnat åt Fabian, som nu med Robert Nordhammars hjälp skötte arbetet där. Louise visste, att han nere i fabriken kunde tala med både väfvarne och spinnerskorna, han kände dem alla, de hade nästan alla varit där i många år. Louise tyckte, det var så underligt, att med dem talade han, kunde nästan skämta någon gång, men för henne och sina egna barn hade han icke ett ord eller ett leende.

Hon skulle aldrig glömma den gång, han kom utåkande till Malmgården med Fabian dagen efter deras förlofning. Det hade varit som en iskyla omkring honom, och när hon rodnade och med klappande hjärta stod framför honom och tänkte, att han skulle vara vänlig mot henne för Fabians skull, hade han endast helt stelt och ceremoniöst kysst henne på handen utan ett ord. Hela kvällen kände hon hans närvaro som ett tryck öfver sig. Hon tyckte, att det var, som om han gaf akt på allt hvad hon sade och gjorde liksom om han toge mått af henne, fast han icke såg åt henne.

(Forts.)

ELEONORA DUSE.

TEATER OCH MUSIK.

ELEONORA DUSES GÄSTSPEL å Kgl. teatern började i måndags med den förlitna “Kameliadamen”, som man, af ekonomiska skäl, sägs det, partout velat truga på stockholmarne ännu en gång. Och skall man döma af den till sista plats utsålda salongen, måste man vördnadsfullt böja sig för öfverintendenten Buréns fina förutseende.

Men var det någon entusiasm hos denna elitpublik? Ärligt taladt, nej. Duse presenterade naturligtvis, åtminstone rapsodiskt, sin utsökta konst, det kan ej bestridas. Hennes Marguerite Gautier, tolkad utan spår af effektsökeri, vibrerande af smärta från första scenen till den sista, själfull i en grad, att det knappast finns ett spår af hetärens sinnliga utstrålning kvar, måste tvinga till beundran. Spelscenen, som eljes är en så teatralisk knalleffekt, gjordes af Duse endast med några af stark smärta präglade hänvändelser till Armand, hvarefter hon i öfvermått af sitt kval dignade som en bruten stängel mot en af väninnorna. Och dödsscenen gafs med en förbluffande knapphet i uttrycksmedlen. Det hela blef dock en besvikenhet och en rätt stor sådan.

Af de medspelande fanns egentligen ingen mer än Duval d. ä., hr Ettore Mazzanti, som spelade acceptabelt.

Måhända komma de följande programmen att ställa publiken i innerligare korrespondens med Eleonora Duse, hvars djupa konst kräfver starka, moderna diktverk för att komma till sin fulla rätt.

ÖSTERMÄLMSTEATERN slog på måndagskväll sitt länge bebådade stora slag och hemförde en i bokstafligaste mening glänsande seger. De företagsamma engelsmän, som med en lindrig tillsats af några icke allt för originella kupletter och körer i vals- och marschrytm, ett par, tre honungssöta kärleksduetter, en svärmående mänskenslöjtnant och ett otal af dansnummer och muntra sprattlingar omstöpt allas vår gamla populära “Madame Sans-Gêne” till operettdivan “Hertiginnan af Danzig”, kände förträffligt sin publik och ha därför också ärligt förtjänat sin klingande framgång. Och direktör Ranft kände ingalunda sämre sina goda stockholmare, när han för det så behändigt upplagda “spelets” hemtagande samlade på hand alla sina förnämsta trumf: Bror Olssons redan segervane “petit caporal”, Emma Meissners eviga lilla hjärteknipa, hr Svenssons och Allums tjugiga tenorschmelz, hr Ringvalls allra som ystraste små killingsprång, men först och sist fru Josefina Gullbergs snärjande danser och grupperingar, de “kejsrerliga hofleverantörerna” Verch & Flothows färggrannaste teatergarderob och Calle Grabows trollpensel, som på måndagspremiären verkligen slog ett kontinentalt rekord. En sådan storstilad lustpark som andra aktens Fontainebleaudekoration eller en så kejsrerligt guldstrålade tronsal som sista aktens Tuilerierinteriör ha i Stockholm näppeligen förr skådats på de tilljor som föreställa världen.

Framgången stod icke heller grannlåten efter. Hr Ranft har sört väl för sitt Östermalmshus och behöfver ej ha några nya vicevärdsbekymmer förr än allra tidigast till oktoberkvartalet. J. N.-g.

KONSERTFÖRENINGENS tredje abonnemangskonsert bjöd som inledningsnummer på ett nytt svenskt tonalster af Andréas Hallén i form af en symfonisk dikt kallad “Sfärernas harmoni”. Hr H:s mycket habila kompositianstalng, som skänkt vår orkesterlitteratur ej så få välklingande och formvackra verk, har här åstadkommit ett slags musikaliskt snömos af mycket efemär verkan. Trots violinernas trägna välldjud och den genom hornens jublande klang framkallade stegringen, förblef den tonala skönheten starkt jordbunden; till anandet af Kosmos sublimes rörelseförlopp och mystiska vibrationer hvälfde densamma ingen bro. Mottagandet blef ock kyligt respektfullt.

I det därpå följande numret — César Francks Variations symphoniques för piano och orkester — uppfördt f. f. g. härstädes 1902, fick man i stället en så mycket personligare och mäktigare musik till lifs. Det var prakt, eld och lidelse i förening med en orkestral mäktighet af betagande verkan. Hr Stenhammar spelade den ofantligt svåra pianostämman med märgfull uppfattning och osviklig teknik.

Konsertens vokala del, som härefter sköts in, bestod af tre af L. Normans sånger, “Den ångrande”, “Hvarför tvista?” och “Höst”. Det spröda och himmelsblickande hos den Normanska sånggudinnan återfanns här i utpräglad grad, och orkestreringen, gjord af hr Tor Aulin, slöt sig med all nödig försiktighet om de skira melodiska tankarna. Fru Dina Edling sjöng sångerna med sitt kända säkra föredrag, men med en viss enformighet.

Slutnumret, H. Berlioz symfoni “Harold en Italie”, tillhör den så olika bedömda program-musiken, och sanningen att säga behöfver man knappast de tillfogade upplysningarna, att mästaren hämtat uppslaget till sin symfoni ur Byrons “Childe Harold” för att njuta af verket. Den hela symfonien igenom lefvande altviolin-stämman med dess konstanta durmelodi kan man ju

“HERTIGINNAN AF DANZIG” PÅ ÖSTERMÄLMSTEATERN. ANDRA AKTENS SLUTSCEN I TRÄDGÅRDEN VID FONTAINEBLEAU. I FÖRGRUNDEN HERTIGINNAN AF DANZIG (FRU MEISSNER) KNÄFALLANDE FÖR NAPOLEON (HR B. OLSSON). S. WULFF FOTO.

7 Strandvägen 7 • 12 Regeringsgatan 12

Hyllin & C:o F. A.-B.

Detaljaffärer

12 Regeringsgatan 12 • 7 Strandvägen 7

tänka sig representera "hjalten" i tondikten, men man behöfver icke absolut fasthålla vid denna omständighet.

Symfonien rör sig för öfrigt med känslolokal alla resurser, och finalen — allegro frenetico — dansar med vilda romantiska tongångar bland röfvarhorderna i Italiens berg.

Det är en i bokstafilig mening grann instrumentbragd Berlioz utförd med denna symfoni. Lekande infall, tungsinta drömmier, bländande effekter — allt strömmar ur orkestern i en gnistrande form.

Utförandet under hr Tor Aulins temperamentsstarka ledning var hela programmet igenom af hög konstnärlig rang.

E. H. - n.

PRAGER STRÄCKVARTETTEN, i angenämt minne sedan dess besök föregående höst, har ånyo varit i Stockholm och låtit höra sig vid två konserter.

Det första programmet var sammansatt af namnen Mozart, Beethoven och Dvorák. Mozart representerades af kvartetten g dur nr: 12, hvars andante med smekande välljud direkt ur en sjungande själ gaf hela

FRÅN SMÅLÄNNINGARNES STUDENTSPEXTURNÉ:
SCEN UR "SÅ GÅR DÅ TE," EN KÄRLEKS-
KOMEDIA AF J. MALCOLM.

idealiteten i det Mozartska lymnet. Ej mindre tjustning väckte Beethovens serenad d dur för violon, viola och cello. Samsången mellan första och andra violinen i det första adagiot var oförglömligt, det ljusa scherzot ej mindre, och i det sprittande allegretto alla Pollaca lyste en naiv glädje fram ur instrumentens graciösa lek.

A. Dvoráks, kvartett f dur, op. 96 med dess amerikanska melodier och genialiska faktur bildade en ypperlig motsats till de föregående klassikernas verk, och väckte en entusiasm, som framtvang ett extranummer.

Samspelet var hela tiden ypperligt med sin delikata utmejsling af stämmorna och den lidelsefulla styrka, hvarmed stråkarne fördes. Särskild uppmärksamhet, nästan sensation, väckte nu som vid deras förra besök förste violinisten hr J. Herold, hvars instrument har en klangstyrka, som man sällan får höra. Ej mindre framträdande är noblessen i hans föredrag.

Afskedskonserten i måndags stadfäste ytterligare Pragarnes popularitet, och särskildt blef utförandet af Haydnskvartetten i d-dur ett kärt minne af ett par utökta kammarmusiktimmor. Publiken var denna gång mera förtjust än talrik.

STUDENTSPEX. Det ligger i blotta namnet student-spex en klang af saftig humor, ungdomsfrisk uppsluppenhet och öververdådig yra. Det är detta, som åstadkom, att den turné, som af Smålands nation i Uppsala startades i början af januari månad detta år, blef, hvart den än kom, emottagen af en lofsjungande kritik och en fulltalig publik, hvars välvilja låg i öppen dag. Behållningen, som tillfaller Smålands Nations i Uppsala byggnadsfond, har under de 21 dagar turnéen spelat, uppgått till inemot 35,000 kr., ett resultat, som man med skäl kan kalla lysande, då man betänker, hvilka stora omkostnader, som äro förenade med en dylik resa. Den bild vi här återge är hämtad ur »Så går då te», en kärlekskomedia, skriven af sekreteraren i Smålands Gille i Göteborg Johan Malcolm. Dessutom upptog repertoaren de kända studentspexen »Cleopatra», »En riddarsaga» och »Babels torn». Med 2 föreställningar i hvar stad uppträdde de glada smålänningarna i Linköping, Jönköping, Wexjö, Kalmar, Karlskrona, Borås, Varberg, Halmstad och Vernamo, samt de Uppsala närliggande Gefle och Falun, där turnéen den 11 febr. upplöstes. Dessutom medföljde musikdirektör Carl Gentzel, som mellan de 2 pjäser, som hvarje kväll spelades, utförde sånger af Svedbom och Körling, äfven han mottagen med det rikligaste bifall. Ledaren för företaget, fil. lic. S. Kruckenberg, sködar en ej obetydlig del af äran att hafva med småländsk företagsamhet planerat detta originella företag, till hvars gynnsamma resultat vi lyckönska Smålands Nations byggnadsfond.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 18—24 FEBR. 1906.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff af svinfilet med portug. lök och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med Anna W-s kax. Middag: Falsk sköldpaddssoppa; å la daube på hummer med mayonnaise; stekt tjäder med salader; apelsinglace med gräde.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; pastej med fågelstufning; mjölk; kaffe eller te. Middag: Rimsaltad färbringa med brynta kålrötter och potatis; haresoppa med ägg och katrinplommon.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt färbringa (rester från måndag) med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med stekta palsternackor; gädda stekt i fileter med pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; falsk matjessill med nykokt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Späckad svincarré med ryska ärtor; apelsin med blanchmanger.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönkål med fläskkorf, skorppudding med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med brynt potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Oxrullader med potatis och lingon; vinsoppa med skorpor.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; ragu på kött (rester från iredag) med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sillpudding med äggstanning; mandamkräm med mjölk.

RECEPT:

Falsk sköldpaddssoppa (f. 6 pers.). 1 gödkalfshufvud, 3 lit. vatten, 1 msk. salt, 6 hvitpepparkorn, 2 morötter, 1 litet selleri, 2 rödlökar, 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, 1½ liter god oxbuljong, brynt socker (2 tsk. socker, 2 msk. vatten), 1 knifsudd cayennepeppar, 3 msk. sherry.

Beredning: Kalfshufvet, hvaraf huden är aftagen, klyfves, hjärnan tages ur, och hufvet sköljes väl samt lägges i vatten öfver natten. Det sättes på elden, i det kalla vattnet, saltas och då spacet kokat upp, skummas det väl, hvarefter kryddorna jämte de väl ansade rotsakerne läggas. Soppan får sedan koka, tills köttet är mört, då det tages upp och buljongen silas och skummas. Köttet skrädes, och när det är kallt, skäres det i små tärningar och lägges i soppskålen. Smör och mjöl sammanfråsas, 1 lit.

af kalbuljongen jämte oxbuljongen tillsätts och soppan får koka 10 min. Den afsmakas med cayennepeppar och vinet hälls öfver köttet i soppskålen. Soppan serveras, om så önskas, med hårdkokta äggulor.

Å la daube på hummer (f. 6 pers.). 3 färiska humrar (eller 1 burk konserverad hummer å 1:90), 1 liter fisk- eller ljus köttbuljong, 3 msk. franskt vin, 10 blad gelatin, 2 msk. het vatten, 2 hela ägg.

Till garnering: 1 hårdkokt ägg, persilja.

Beredning: Hummern nedlägges i kokande, saltadt vatten och får koka 15 min., hvarefter den upptages och får kallna. Den klyfves längs efter, och klorna krossas. Köttet lossas varsamt och skäres i vackra bitar. Fiskbuljongen påsättes tillsammans med vinet; när det är varmt tillsättes det sköljda och i det heta vattnet upplösta gelatinet samt de uppvisade äggen, och blandningen får under vispning ett kort uppskok. Geléet silas genom en i het vatten urvriden servet eller silduk. En del af det klara geléet hälls på botten af en vattensköljd å la daubeform och ställes att stelna. Formen garneras med hårdkokta ägg och persilja. De vackraste bitarna af hummern läggas på botten och sidorna, och med det öfriga hummerköttet fylls formen. Resten af geléet hälls försiktigt öfver och å la dauben får stelna på kallt ställe. Den serveras med mayonnaise- eller skorpsås.

Apelsinglace med gräde (f. 6 pers.). Skalen af 2 apelsiner, saften af 4 apelsiner, 7 dcl. tjock gräde, 5 äggulor, 1 hg. socker, 1½ dcl. vatten.

Beredning: Apelsinerna sköljas väl, torkas och skalas. Allt det vita bortskäres och skalens skäres i strimlor. 3 dcl. af grädden kokas upp, apelsinstrimlorna läggas, och grädden öfvertäckes samt får stå tills den är kall, hvarefter den silas väl. Äggulorna vispas i en kastrull med 1 msk. af sockret, den kokta och silade grädden tillsättes, litet i sänder, hvarefter massan får sjuda öfver elden till en tjock kräm under jämn vispning, kastrullen afllytes och vispningen fortsättes, tills krämen blivit kall. Apelsinsaften kokas med det öfriga sockret och vattnet till en sinnig lag, som får kallna, hvarefter den blandas med krämen och massan ställes att frysa. Resten af grädden vispas till hårdt skum och nedröres, då glacen är halffrusen.

Pastej med fågelstufning (f. 6 pers.).

Smördeg: 250 gr. godt hvetemjöl, 125 gr. kallt smör, 6 cl. kallt vatten, 1 äggula, ¼ tsk. salt.

Fågelstufning: Rester af tjäder eller annan fågel, 1 lit. vatten, 1½ msk. salt, 2 msk. smör (40 gr.), 3

msk. mjöl, 6 dcl. fågelbuljong, 1 msk. tomaturpuré, salt, hvitpeppar, 2 msk. madeira.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.). Beredning: Mjålet siktas i en bål, smöret, som bör vara riktigt kallt, fördelas i flockar i mjölet och inarbetas hastigt med fingerspetsarna, tills blandningen blir jämn och ljusgul till färgen. Då tillsätts vattnet, äggen och saltet raskt och degen lägges i en servett; får stå på kallt ställe och hvila omkr. 1 tim. 4—5 hg. rester af fågel skäras i skivfor. Skrofvat jämte alla ben påsätts att koka i 1 lit. vatten tillsatt med saltet. Buljongen får koka tills den har god smak; tillsättes, om så behöfves med 1 tsk. Liebigs köttextrakt.

Smör och mjöl sammanfråsas, buljongen tillsättes, litet i sänder, och såsen får koka 5 min. Den afsmakas med tomaturpurén, kryddorna och vinet och bör vara riktigt tjock. En slät bleckform smörjes med smör. Degen utkafas till omkr. ½ cm. tjocklek och härmed beklädes formen. Degen bör hänga 2 cm. ut öfver formens kant.

Fågelskivorna läggas och så mycket säs påhålls, att den nästan täcker köttet. (Resten af såsen spådes med mera buljong och serveras till pastejen). Kanten, som hänger öfver formen, vikes öfver stufningen och ett lock af degen pålågges. Det garneras med färs och degen och penslas med uppvispadt ägg. Pastejen gräddas i varm ugn omkr. 1 tim. Den serveras i formen, som omvivas med servet eller formband.

Bräckt färbringa med potatismos (f. 6 pers.). ¾ kg. kokt, salt färbringa (rester), ½ lit. potatismos (rester).

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.).

Beredning: Färbringan skäres medan den är varm i fina strimlor och blandas med potatismos. Massan skäres i skivfor och stekes i smöret samt upplägges på varmt serveringsfat. Anrättningen serveras som frukosträtt.

De recepter för bakning som medfölja Sagermans Bakpulver Tomten, äro utomordentligt tillförlitliga. De äro utarbetade af Fackskolan för hushålls ekonomi i Uppsala.

A.-B. SIDENHUSET, STOCKHOLM

säljer

Klädnings-, Blus- och Foder-Siden billigare än någon utländsk firma.

Begär prover och jämför! Prover franko.

A.-B. SIDENHUSET, STOCKHOLM.

Allm. Tel. 93 65. Rikstel. 48 23.

Späckad svincarré (f. 6 pers.). 1½ kg. carré med ben, 1½ hg. späck, 2 tsk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 2 msk. smör (40 gr.), ½ lit. vatten, 1 tsk. Liebigs köttextrakt, ½ tsk. salt.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1½ msk. mjöl, köttjus, 1 tsk. soja eller 1 dcl. tjock gräde.

Beredning: Det mesta fett borttages på carrén, och benet lossas till hälften med en spetsig knif. Den tvätts med en duk, doppad i het vatten, bultas lätt med en fuktig kludba och späckas därefter med det väl skrapade spacket skuret i fina strimlor. Carrén ingimdes med en blandning af saltet och hvitpepparn. Smöret brynes i en stekgryta, carrén ilägges och brynes vackert på alla sidor, hvarefter den spådes litet i sänder med det kokande vattnet, tillsatt med köttextraktet och saltet. Den får därefter sakta steka, med tätt slutet lock, tills köttet är mört, eller omkr. 2 tim. under det den öfverföres och spådes omkr. hvar tionde min. Carrén skäres och upplägges på benet på varmt serveringsfat samt garneras med brynt potatis och kruskål. Köttjusen silas och skummas, och såsen beredes på vanligt sätt. Den tillsättes antingen med soja eller tjock gräde.

Skorppudding (f. 6 pers.). 8 st. ettöres skorpor, mjölk, 1 hg. godt smör, 6 ägg, ½ tsk. salt, 1 msk. socker, 2 msk. fint skuren succat eller 20 skållade och malda sötmandler.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. fint stötta skorpor.

Beredning: Skorporne doppas i mjölk, läggas i ett fat och få stå öfvertäckta ett par tim. De röras därefter sönder med en slef. Smöret smältes och inarbetas i de söndermosade skorporne. Därefter irörs äggulorna, kryddorna och succaten eller mandeln och sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hälls i smord och brödbeströdd form och puddingen gräddas i vattenbad i ugnen omkr. 1½ tim. Den uppstjälpes på varmt serveringsfat och serveras med vin- eller saftsås.

Oxrullader (f. 6 pers.). 1½ kg. innanlår eller fransyska med ben, 1½ hg. späck, ½ msk. salt, ½ tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.), 1½ msk. hvetemjöl, 1 lit. buljong, kokt på benen.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i het vatten, och befrias från ben, hinnor och senor. På dessa kokas buljong, hvarmed ruladerna spådas. Köttet skäres i 1 cm. tjocka skivfor, tvärs öfver muskelträderna och bultas väl. Spacket skrapas och skäres i tunna skivfor, hvilka kryddas väl och läggas på köttskivforerna, som rullas ihop och ombindes hårdt på två ställen. Smöret brynes i en stekgryta, ruladerna nedlägges tätt intill hvarandra och beströms med mjölet samt brynes öfver stark värme under omskanning. Den kokande buljongen tillsättes och ruladerna få sakta steka med tätt slutet lock omkr. 1½ tim., eller tills de vid profning med vispkniv känns möra. Ruladerna läggas upp på karott, såsen vispas upp och hälls öfver.

Sillpudding med äggstanning (f. 6 pers.). 2 salta sillar, 1½ lit. potatis, 4 ägg, 2 tsk. hvetemjöl, 4 kkp. mjölk, ¼ tsk. hvitpeppar, 1 msk. fint hackad persilja.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 1 msk. stötta skorpor.

Beredning: Sillarna tagas ur, fläkas och vattenläggs kvällen innan de skola användas. Skinnet afdrages; ryggen och alla småben borttagas, hvarefter sillen sköljes väl och inklappas i rent vitt papper samt skäres i skivfor. En elflast form smörjes med smör och beströms med stötta skorpor. Potatisen och sillen nedläggs hvar för sig på ett fat och brynes på ett par tim. Äggen vispas med mjölet, mjölk och pepparn, och äggstanningen hälls öfver puddingen. Öfverst ströses den fint hackade persiljan. Puddingen gräddas i ugnen omkr. 1½ tim. och serveras med skiradt smör.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:r 7 (998)

TORSDAGEN DEN 15 FEBRUARI 1906

19:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR:
IDUN, VANLIGA UPPLAGAN KR. 6:50
IDUN, PRAKTUPPLAGAN » 8:—
IDUN, BIBELUPPLAGAN » 11:50
IDUNS MODETIDNING » 2:—
LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

UTGIFNINGSTID:
HVARJE TORSDAG.
ANNON-PRIS:
25 ÖRE PR MM. FÖRE,
20 ÖRE EFTER TEXTEN.
FÖR UTL. ANNONSER 40 ÖRE.

HUFVUDREDAKTÖR o. UTGIFVARE:
FRITHIOF HELLBERG.
MOTTAGN.-T. KL. 2-3. ALLM. 402, RIKS 86 60.
BITRÄDANDE REDAKTÖRER:
J. NORDLING o. E. HÖGMAN.

BYRÅ:
51 DROTTNINGGATAN 51.
REDAKTIONEN KL. 10-4.
EXPEDITIONEN KL. 9-5.
ANNONSKONTORET 9-5.
ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.

ALLA SKRIFVELSER I REDAKTIONSÄNGELÄGENHETER BÖRA SÄNDAS TILL IDUNS REDAKTION, EJ TILL NÅGON RED.-MEDLEM PERSONLIGEN. REDAKTIONSTELEFONER: ALLM. 98 03, RIKS- 16 46.

ANTRACIT

uteslutande från af oss
representerade grufvor.

Briketter, Hushållskol & Cokes.

Åtaga oss leveranser i partier om minst 1 hektoliter.

Rikstel. 5 75. H. G. Söderbergs Import-Akt.-bol. Allm. Tel. 25 82.
59 14. Hufvudkontor: **Slussplan 63 A.** 451.

Strängnäs Hushållsskola.

Matlagning, bakning, syltning o. d., konstsömnad, knyppling, linnesöm m. m. Afgift 75 kr. pr mån. Prospekt genom **Fru M. Braun**e, Strängnäs.

CEREBOS

BORDSALT

sätter smak på födan
och höjer fysiken.

Finnes hos alla välsorterade speceri- & delikatesshandlande.

Generalagent i Stockholm: **GUSTAF CLASE.**

Beställningar å kalla rätter,

såsom färser, å la dauber, vol-au-venter, mayonnaiser, croustader, kroketter, äfvensom å matbröd, kaffebröd, småbröd, bakelser, tårter, glace, apelsinmar-melad, apelsinsaft och konfekt, likaså å medvurst, flåskkorf, presssylta, kalf-sylta m m., emottagas dagl. under tiden 20 jan.—1 juni.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs,
Stockholm, 34 Jakobsbergsgatan, 3 tr.
Allm. Telefon 93 02.

Patenterade
H. E. Ekströms Jästmjöl.
Bästa jästningsmedel vid firnbakning
Orébro Kem. Tekn. Fabrik.
— Etablerad 1855. —

Sjukgymnaster.

En så godt som ny handvibrator af Direktör Liedbecks konstruktion säljes för 100 kr. (kostat 185 kr). Har med fördel användts mot förstoppning, katarer, förslappningar i blåsa o. änd-tarm o. s. v. Förfrågningar ställas till Fröken Anna Egnér, Asarum, (Blekinge).

Sommarbostad.

Vid Rönninge järnvägsstation finnes att hyra en särdeles vackert och väl belägen möblerad lägenhet en trappa upp om 2 stora rum och kök, passande för liten familj. Stor, öppen balkong. Frisk luft och härlig natur. Bageri och handelsbod 2 min., järnvägsstation och post 4 min. Allm. Tel. Rönninge n:r 10.

H. G. Groms & Son,
Göteborg, Korsgatan 12,
rekommendera såsom särdeles goda
kvalitéer:
Konjak å 2,50 pr liter.
Whisky » » »
Portvin » » »
Madeira » » »
Häraf kunna erhållas: profylador om
minst 18 literbuteljer — sortiment en-
ligt köparens önskan — 40 kr. pr låda,
netto, fritt hvarje järnvägs- och ång-
båtsstation.
Förskottslikvid torde åtfölja beställ-
ningen — enklast i postanvisning.

Blomstervänner.

KORO är vid pröfnings
funnen vara
utan jämförelse
bästa blomster-
gödning.

Öfverraskande resultat uppnådda.
Pris 60 öre pr ask hos alla Frö-, Frukt-
och Blomsterhandlare m. fl.
Sändes äfven fraktfritt direkt från
fabriken mot insändande af 80 öre.

Fabriksaktiebolaget Savona,
Hudiksvall.

Kurs i Klädsömnad.

Lotten Dahlström.
Storkyrkobrinken 6, Allm. Tel. Storkyrkan 208.
Ref.: Fröken Hulda Lundin samt Fredrika
Bremer Förbundet.
Prospekt på begäran.

Göteborgs Privata Förlossningshem

öppnades den 15 sept. å villa Hanne-
berg och förestås af följande barn-
morskor:
Anna Berg, Götabergsgatan 20. Tel.
22 16. Anna Nordal och Eila Källander,
Bellmansgatan 13. Tel. 37 70. Emma
Peterzén, Husargatan 2. Tel. 37 48.
Prospekt på begäran. Prima referenser.

Praktiska
Nyttiga
Billiga.
Hyfvelbänkar.
Alla storlekar. För yrkesmän, hem-
slöjd, slöjdsolor. Alltid på lager.
Stockamöllans Sägverk, Stehag.

Prenumerera på Idun!

FÖRNÄMSTA MARGARIN

Arboga Margarinfabriks
högsta märke.

Ett nytt litterärt storverk för hela det svenska folket!

Gratis

erhålla illustrerade tidningen **IDUNS**
alla abonnenter för 1906 del af den
nyupptäckte författaren **Olof Hög-
bergs** med 5,000 kronor pris-
belönta verk: **"Den stora vreden; nord-
svenska öden ur häfd och sägen.** Offent-
liggörandet började i nummer 1 i tidningens romanbilaga.
Iduns romanbilaga ensam är värd **Iduns årspris Kr.
6:50.** Prenumeration torde ske oförtöfvadt å närmaste
postkontor eller bokhandel. Lösnummerabonnement hos
alla våra kommissionärer. Kommissionärer för Idun an-
tagas; goda villkor.

Obs! Franska snörlifessömm-
riet i Stockholm är flyt-
tadt till Norrmalmstorg
n:r 1, en trappa upp i
rymlig och väl belägen lokal. Begär prospekt.
Fosterbarn önskas af bildad, barnlös
familj mot ett för
allt. Bästa referenser. Noggrant svar
till »Barnväv 1906», under adress S.
Gumælii Annonstryck, Malmö.

DEN FRISKASTE och Angenämaste är

F. Paulis

ELECTA

Eau de Cologne

Ser ut
så här

Köp Schweizer-Siden!

Begär prof på våra nyheter för våren och
sommaren till klädningar och blusar: **Habutai,**
Pompador, Chiné, Rayé, Voile, Shantung,
St. Galler Stickerei, Mousseline 120 cm. bred,
från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger **direkt**
till privatpersoner, porto- och tullfritt till
bostaden.

Schweizer & Co., Luzern, S 3, (Schweiz),
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Till lindrande

af värk i följd af brännskador, skafsår m. fl. yttre skador, såsom fördelande af svullnad och blodstockningar samt såsom verksam antiseptiskt behandlingsmedel användes Salubrin tidt och ofta i alla de hem, i hvilka man en gång använt Fil. Doktor P. Håkansson's fabrikat enligt bruksanvisningen och icke låtit sig vilseledas genom att försöka underhålliga efterapningar eller andra preparat, som olagligen signerats Salubrin. Originalfabrikatet tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos

Geijer & C:o, Stockholm.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsare äger att å denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift till »Till Iduns läkare».

Prenumerant. Se svar till Tröstlös inr 3. Tvifvelaktigt torde väl vara, om ni skulle kunna stå ut med så ansträngande studier, som detta är.

Alma, Koimården. Massagebehandling af fullt kompetent person under 4-5 veckors tid.

Bekymrad syster. Någon medikamentös behandling hjälper icke i ett dylikt fall. Bäst vore att få honom bort hemifrån, helst på något ställe, där han vore under läkareuppsikt. Möjligen vore hypnotisk behandling att försöka.

Sangvinisk. 1) och 2) Hufvudmedlet är bad och massage. Som tillfälligt lindrande medel kan ni, när det är svårare, taga ett gram acetylsalicyr tre gånger dagligen (under måltiderna). 3) Se svar till Tröstlös inr 3.

Edis. Som ni torde inse, är det omöjligt att yttra sig om detta. Möjligen kan ni få några upplysningar och event. råd af specialist på underlivs-sjukdomarnes område.

Margit. Möjligen skulle Finnsenbehandling i detta fall kunna användas. Ni gör därför klokt uti att hänvända er till d:r M. Möller (Norrländsgatan 13) för upplysningar härom.

Leonora. Man kan naturligtvis ej ge dylik anvisning utan att veta, hvarti dessa »Abnormiteter» bestå.

Theodor. Behandlingen utgöres hufvudsakligen af bad och massage. Det nämnda »ballet» är humberg.

O. A. Gör hvarje morgon, strax ni vaknar, gurgling och munsköljning med ljumt Emservatten.

Forskarinna. 1) Ni bör enligt vår mening fortsätta med pillerna, men taga dem blott hvarannan vecka. 2) Sannolikt icke. 3) Nej, icke för allmänheten. 4) Möjligen tecken på blodbrist eller ägghvitesjuka. 5) Nej. 6) Nej. 7) Nej.

Orolig ung fru. 1) Sannolikt icke. 2) Se svar till 20 år inr 3. 3) Om något kan göras eller icke, beror helt och hållet på, om genom noggranna undersökningar orsaken kan säkert bestämmas och genom behandling aflägsnas.

Olycklig 22-årig brunett. Nej, oss veterligt icke. Oftast beroende på ärftlighet.

27-årig fru. Se svar till Olycklig inr 6.

Viola. Se svar till Brita 1) i nr 5.

Djupt olycklig 32-årig flicka. Ögonblickligt verkande medel finnes icke. Jämför i öfrigt svaret till Tröstlös inr 3.

Frans L-g. E. G. Johnson, Lidin, Sjöqvist, Sandberg m. fl.

John. Den först använda metoden anses vara den bästa och kraftigaste. Se vidare svar till Vetgirig 4) i nr 4.

Ruth. Se svar till Asvh inr 3. Bekymrad moder. Spolning medels s. k. näsdusch med ljumt Emservatten 1-2 gånger dagligen.

Matmoder. 1) I somliga fall ja, i andra nej. 2) = 1). a) b) och c) likgiltigt.

45 år. Se svar till Tacksam 26 år här nedan. Tillfälligt lindring torde ni kunna vinna genom den medikamentösa behandling, som finnes i svaret till Tröstlös inr 3.

Tacksam 26 år. I ett dylikt fall passar ej denna afdelning, ty noggrann undersökning och konsekvent genomförd behandling af läkare erfordras. Största utsikterna till förbättring af edra krämpor, som alla äro blott symptom af ert grundlidande, torde ni ha genom kur vid lämplig kurort (t. ex. Ronneby) i sommar.

Otålig. 1) Dagliga tvättningar med vanlig sublimatlösning. 2) Ingnid många gånger dagligen lika delar lanolin och vaselin, försatt med 5 proc. borsyra och 1 proc. tannin.

Olycklig flicka. Se svar till Asvh inr 3.

N. Genom behandling hos läkare torde ni möjligen kunna blifva kvitt

För hvarje hushåll att beakta:

Den utomordentliga fördelen för förbrukare af prima ansjovis att

RADHES HUSHALLS-ANSJOVIS

är inlagts i burkar med våra patenterade Exelsior-Lock, hvilka efter öppnandet kunna ånyo lätt tillslutas burken, hvarigenom luftens tillträde förhindras och ansjovisens friskhet och arom bibehållas oförändrade.

»Den finaste ansjovis i den mest praktiska burk som någonsin fört i marknaden.» OBS! Endast åkta med FYRTORNETS märke.

detta obehag. Jämför svaret till Vetgirig 4) inr 4.

Lidande 22-åring. Att döma af edra uppgifter torde i detta fall en behandling hos läkare blifva absolut nödvändig. 1) Olika i olika fall. 2) 2-3 månader. 3) Nej.

Dagmar. Kan ej besvaras, ty det är olika i olika fall, beroende på, huru gammal sjukdomen är, om behandlingen i början varit tillräckligt kraftig o. s. v.

K. H. B. 1) Omöjligt att på förhand afgöra. 2) Humberg. 3) Kalla afrifningar i hemmet, men framför allt Kneipp- eller Kallvattenkurer. Ni bör emellertid ej försumma att i detta viktiga fall personligen rådfråga läkare.

Mormor. Mjöl bör icke användas men gärna afkok på hafregryn. D:r -d.

SVAR

ENHVAR af Iduns läsarinna uppmannas lifligt att till inbördes nytta i mån af förmåga besvara insända frågor. Svaren insändas till redaktionen, och angifves alltid tydligt nummer å den fråga de gälla.

Åt de tre af våra läsarinna, som under årets lopp tillfylltepoständ besvarat det största antal frågor, komma vi som en uppmaning att vid dess slut videla tre pris, hvardera bestående af 25 kronor. Förändskull bör en hvar, som insänder svar, alltid underteckna med samma signatur.

N:r 556. När ni begagnat skorna, så aftorka dem med en mjuk lapp, doppad i matolja, och torka efter med annan lapp.

Ebon. N:r 562. Ni kan höra efter i en tapissieraffär eller hos Handarbetsvännen, Brunkebergstorg 18, Stockholm.

Ebon. N:r 595. Gnid hufvudsvålen med friska citronskivfor ett par gånger i veckan och ni skall få se att håret genast slutar att falla af. Detta är ett lika säkert som enkelt medel och borde till allas kunskap komma.

Erfaren och botad. N:r 628. Ni bör genomgå en kurs å hushållsskolan, Jakobsbergsgatan n:r 19. Vänd eder till föreståndarinnan, som träffas därstädes, så får ni vidare upplysningar.

Wira Z.

N:r 635. 12 par linnelakan med örngått, 12 dukar af damast med 12 serveter, 12 dukar af jacquard med 12 serveter, 6 mindre dukar, 6 dussin skänkhänddukar, 2 dussin dammhänddukar, 4 dussin finare händdukar, 4 dussin enklare händdukar, samt nödig linne för folket. Till linneskäpet: 12 par bättre lakan med örngått, 12 à 16 st., 2 dussin finare, 1 dussin gröfre händdukar, samt 2 dussin för köket, 8 à 10 dukar med 2 dussin serveter. Möbler: salsmöbler i mörk ek, en skänk, 12 stolar, matbord, chaislong, skrifstol, bokskåp, bord med lampor, matta under bordet, mörka gardiner. Sängkammaren: järnsängar, lavoir med mar-maroppussats, stolar, nattduksbord, toalettbord med spegel. Förmaket: bryssel-matta, soffor, stolar, divansbord, småbord klädda med plysch, pianino. Symaskin i ett af de andra rummen.

Köket med Husqvarna järnspisel, kopparastruller, ryska emaljerade kärl, servis för 12 personer. Svenskt nysilver.

Ebon.

N:r 639. I en af dagens tidningar läses att en homöopat dömts till dryga böter — jag tror det var 1,000 kr. om jag ej minniger mig — för uraktlåthet gent emot hälsovårdsregler e. d. Af detta att döma tror jag för min del att »en sjuk» med större säkerhet kan vända sig till en af våra vanliga läkare, helst en specialist.

Ebon. — Som jag själf genom elekt. homöopatisk behandling återvunnit hälsa och lifskraft, vill jag härmed uppvisa eder om att »homöopati» är en stor, sann läkekonst, därför att den verkligen kan

Prisbelönt med guldmedalj vid världsutställningen i Liège.

»Ett godt resultat»

»MUM«, bästa kraftnärning för barn. Intyg och förord från legitimerade läkare och barnsyrer. Svenskt fabrikat tillverkad under kontroll af Dr C. Setterberg. Fritt från stärkelse och cellulosa och hvarje för dibarn skadligt ämne. Säljes i stora burkar om 400 kem. till kr. 1.75 hos apotekare och handlande. A. W. Fristeds Fabr. A.-B., Stockholm.

helt bota ett kroniskt ondt — detta af egen erfarenhet.

Glädjande är äfven omtala, att ehuru homöopati, som ännu i vårt land — i utlandet finnes redan cirka 16,000 exm. läkare, som erkänna och använda denna läkemetod — förföljes och ständigt stämpas som »humberg» och dess utöfvare »kvacksalvare», dock en hälsovårdsanstalt kommit till stånd i Oster-sund, där man i praktisk utöfvning tillämpar den homöopatiska läkemetoden.

Pastor N. Liljeqvists storartade arbeten: »Den homöopatiska läkemetoden» och »Ogondiagnosen» ger också full upplysning om denna läke- och undersökningsmetod. Kan rek. från författaren adr. Narvavägen 3, Stockholm.

E. v. S.

N:r 641. a) »Ekmöbler återfå sin glans, om man tvättar dem med ljumt öl, hvarti man upplöst litet socker och vax. Man gnider träet därefter först med ylle och sedan med linne — så står det i en af Iduns Hjälpredor. Är bordet ett matbord, så lägg sedan bordet nu blifvit bra, under den hvita bordduken en särskild duk af ylle, hvitvulle, som brukas just att skydda ekmatbord, så att ej heta tallrikar sätta märke på bordet.

4 met. tyg till en Siden-Blus kr. 3.80

till högre pris — porto- och tullfritt tillsändt! Profver omgående, likaså af svart, hvitt och kulört »Henneberg-Siden» från 85 öre till kr. 20.85 pr meter. HENNEBERG, sidentabrikant (k. o. k. hoff.), ZÜRICH.

Pensionat för junge Mädchen

zur sprachlichen u. wissenschaftlichen Ausbildung, freie Teilnahme am Unterricht im Seminar für Erzieherinnen. Ausführliche Prospekte gratis. Halle a. S., Harz 13. R. Mayer, Pastor em.

Bäst och billigast är att alltid använda A.-B. LINGONS, Göteborg, SYLT & SAFT. Finnes i hvarje speceriaffär.

Fräkenpomada

är det enda absolut säkra medel att snabbt och utan obehag borttaga fräknar, lefverfläckar och solbränna samt göra den fulaste hy hvit och vacker.

Ofelbar verkan garanteras.

Fräkenpomadan innehåller inga för hyn skadliga beståndsdelar. Många intyg och tacksamhetsbref från hela Skandinavien. Pris 3 kr pr burk. Expedieras emot postförskott eller efterkräf.

Tekniska General-Depöten Stockholm, 15 Riddaregatan 15.

Fjärde häftet af »Moster Emmas» väfbok.

Nya moderna och lättväfda mönster till mattor, gardiner, möbelytger m. m. erhålles mot postförskott från Fru Emma Andersson, Kneippbaden.

Som eget barn kan en frisk och väl-skapad gosse eller flicka blifva upptagen i bildad tjänstemannafamilj mot en summa ett för allt af 5,000 kr. Ej under 6 månaders ålder. Svar inom 14 dagar till »E. E.», Postkontoret, Göt-gatan, Sthlm p. r.

HOTELL PRIMAVERA,

Via Veneto, Rom. Innehafvare: Castelli & Atzel. 1:sta kl. Familjehotell, beläget midt emot Drottning Magueritas Residens och Svenska Ambassad-hotellet. OBS! Svenska tidningar.

Choklad-pudding.

är en verkligt god dessert, därest den tillagas af Lagermans Puddingpulver »Tomten» (äfvén kallad »Tomtepudding»).

Se till att Ni får Lagermans (med choklad!) 20 öre pr paket. Puddingpulvret finnes äfvén med vanilj, mandel och citronsmak.

ALLCOCK'S PLÅSTER

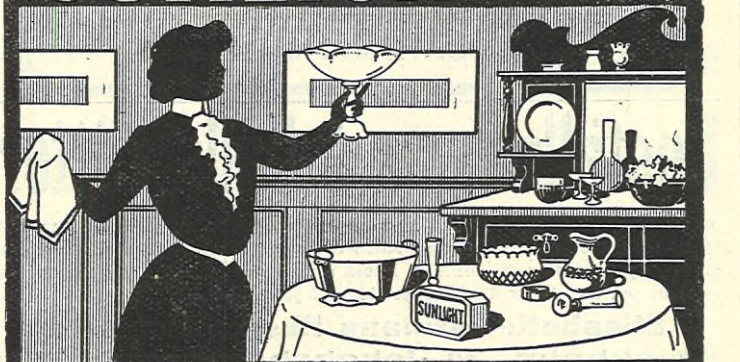
är normalbete-medlet för all slags värk och smärta. Mot reumatism i skuldrorna, influensa, förkylning, hosta, svag rygg, svagt bröst, höftvärk m.m.

Medlet har varit använt i öfver 50 år. Föreskrifvet af läkare och såldt af apotekare i hela den civiliserade världen. Garanteras att icke innehålla belladonna, opium eller något annat gift. DET URSPRUNGLIGA och ENDA ÅKTA PORÖSA PLÅSTRET.

Affär att öfvertaga.

En mindre bokhandel säljes på grund af ägarens sjuklighet. Lagret kurant och affären väl upparbetad. Svar till »S. H. 1906», Iduns exp.

SUNLIGHT Tvål

Sunlight Tvål är icke allenast ööfverträffad för tvättning af kläder, utan är äfvén den bästa för rengöring af glas och andra husgerådssaker. Den förlänar glans och prydlighet åt allt hvad den berör.

Maltestorps pensionat,

inrättadt efter utländskt mönster och beläget i en vacker trakt i närheten af Malmö, börjar 1 september sitt 2:dra läsår och mottager unga flickor, som vilja förkofra sig i franska språkets talande, engelska, tyska, musik, handarbete, (linnesöm, klädsöm). Äfvén skolgångom mottages med undervisning i alla till skolan hörande ämnen. Förstklassiga utländska lärarinnor. Afgift 100 kr. i mån. Närmare upplysningar genom pensionatets föreståndarinnan. OTTONIE NORSTRÖM. Maltestorp, Sjöbo.

Referenser Cecilia Milow, Handverkaregatan 34 Stockholm. Friherrinnan E. Ramel, Villaj sum, Sjöbo. Fru Haglund, Göteborg. Professor R. Geijer, Uppsala. Hofpredikant E. Gemzell, Stockholm.

Prenumerera på Idun

Härborttagaren.

Befriar genast från missprydda hår eller skäg. Pris kr. 2.50 + porto pr ask. Före begagnandet. Efter begagnandet. Tekniska General-Depöten, Riddaregatan 15, Stockholm.

Prenumerera på Barngarderoben,

Konungariket Sachsen.
Technikum Mittweida.
Rektor: Prof. A. Holz
Högre tekniskt läroverk för elektro- och maskinteknik.
Skilda afdelningar för ingenjörstekniker och verkstätere.
Elektrot. o. maskinlaboratorier.
Instruktions-verkstäder.
36-te läsåret 3610 studerande.
Program etc. kostnadsfritt gen. Sekretariatet.

Doktor J. Arvedsons Kurs
i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk Gymnastik,
med för enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm

Doktor A. Kjellbergs Kurser
i Massage och Sjukgymnastik.
Okt. till Maj. Maj till Okt.
Prospekt. Stockholm, Mäster-Samuels-gatan 70, 2 tr.

D:r Kleens
(ett-åriga) kurs för damer i Massage och Sjukgymnastik
börjar måndagen den 1 okt. kl. 11 f. m.
N:o 15 Klara södra Kyrkogata, 2 tr. upp.
OBS! Prospekt begäres helst under adress Saltsjöbaden.

Dambindlar med och utan lifband å 1.75, 1.50 pr dussin mot efterkr. Fru Leopold Sjöberg, Norrköping.

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m. i tusental. Insänd hårprof så erhållas flera arbeten att välja på. Obs! Vi signerar ej postpaket med "Hår". Herr och Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58.

Kvinnliga juridiska byrån,
Trievaldsgränd 2, Stockholm
A. T. 143 23.

Prenumerera på Idun!

Allcock's Plaster
är det enklaste, lättaste och mest effektiva botemedlet mot:
förkylning, hosta, influensa, svagt bröst, smärtor i ryggen, lefvern och njurarna, ländvärk m.m.

Medlet har varit användt i öfver 50 år. Föreskrivet af läkare och såldt af apotekare i hela den civiliserade världen.
Garanteras att icke innehålla belladonna, opium eller något annat gift.
DET URSPRUNGLIGA och ENDA ÄKTA PORÖSA PLÅSTRET.

Ord och bild.
Första årg. önskas köpa. Svar med billigaste pris till "O. & B." Iduns exp.

Rudholms Kakelfabrik
Norrköping.
Enkla och dekorativa kakelugnar i modern smärktning.
III. priskurant på begäran.

Agenter! Skulle ni icke vilja om ni under denna dag förtjänar 10 till 15 kronor? Meddela eder genast med **Varu-Nederlaget, Oskarshamn.**

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT- AKTIEBOLAG
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit
Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36. Rikstelefon 1 79, 66 10.

4 Kronor och mera pr dag.
Hemarbet-Stickmaskin-Sällskapet. Personer sökas, såväl män som kvinnor att sticka på våra maskiner. Enkelt och lätt arbete hemma under hela året. Förkunskaper ej nödvändiga. Afstånd af ingen betydelse. Vi köpa arbetet.
Th. Swahn & Co Malmö, Östra Kajgatan 5.

Lars Montens Neutrala Kärtvål till ylletvätt och Olieintvål till linnetvätt användes lämpligast sålunda:
1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 å 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 å 38 grader.
Finnes hos de flesta specerihandlare samt i mina butiker.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 St Paulsgatan.
Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.

Vackra Grafvårdar
af den vackra, hårda och hållbara svarta Skanums-graniten, tillverkas ovillkorligen billigast hos granitägaren
EDVARD STEINERS Stenhuggeri och Mek. Sliperi
i Kristinehamn.
Enhvar kan hänvända sig direkt dit.
Priskurant fås mot 2 porton.

Kvinnan som hemmets läkare
en oumbärlig uppslagsbok för hvarje kvinna, af med. dr ANNA FISCHER-DUCKELMANN, praktiserande läkare i Dresden, med förord af med. dr JOHAN O. A. BERGWIST, öfverläkare vid Kneippbadet. Verket, som innehåller 448 illustrationer och 25 färgglada hjälpscher, kostar elegant bundet Kr. 2:—.
Kan afven erhållas mot bekväma afbetalningar å Kr. 5:— pr månad.
Aktiebolaget för Spridning af Litterära Verk.
Stockholm, Vasagatan 40.

Den bästa och modernaste kokbok!
Godt Bord
af Fru:in Sigrd Nordentalk, f. Sparre.
2:a omarbetade och utökade uppl. med öfver 700 beskrifningar. Pris inb. 4:50.
Wahlström & Widstrand.

Porträttförstorningar
utföras fint o. konstnärligt å Berh. Hedlunds Förstoringsateljéer, Norrköping. Priser: form. 35x42 cm. 4 kr. 44x54 cm. 7 kr. 55x65 cm. kr. 9.50. 65x75 cm. 14 kr. Alla med infattningskartong. Sändes mot postförskott eller efterkr.

Schweizerbroderier.
Hvita broderade Remsor, Väfnader, Spetsar m. m. Absolut största urval, billigaste priser. Rikt proforsert till landsorten.
Broderiaffären, 24 Kommandörsgatan, 1 tr. (Hörnet af Sibyllegatan).

Bäst och billigast köpas: **Musik-** flera olika slag, af prima beskaf. **Instrument** fenhet och ytterst väl justerade, samt äkta, rena och oförfalskade, hos Frälsningsarméns Handelsdepartement. — **Téer,** Östermalmsgat. 24 & 26, Stockholm 5. Begär vår nya illustr. priskurant, som sändes gratis! Vid rek. v. torde denna tidning återopas.

Handväfda Linneväfnader.
Duktyger, handdukar, lakanslärfat, näsdukar m. m., köpas bäst och billigast från Kungsåters Linneväfveri, Kungsåter. Katalog och provver gratis och franko.

Tidaholms Fantasimöbler
rikhalt. urval i fornn. stil. Fullst. rums- möblemang utföras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster. Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm. Försäljningsmagasin, Beridarebang. 27, Birger Jarls g. 1, Stockholm.

En glad öfverraskning blir resultatet, när Ni polerar Edert silfver med Lagermans silfverpolervätska Surprise. Det blir precis som nytt.
Silfret angripes ej. 35 och 60 öre pr fl.

Praktisk undervisning i **Klädsömnad,** såväl på längre som kortare tid meddelas af J. Malm, Kommandörsgatan 46. Allm. Tel. 186 17.
EXTRAIT VEGETAL
BÄSTA MEDEL FÖR HÅRETS VÅRD
ED. PINAUD 18, PLACE VENDÔME PARIS

Ett nytt litterärt storverk för hela det svenska folket
Gratis
erhålla illustrerade tidningen **IDUN** alla abonnenter för 1905 del af den nyupptäckte författaren **Olof Högborgs** med 5,000 kronor pr belönta verk: **"Den stora vreden; nordiska svenska öden ur häfd och sägen.** Offerliggörandet började i nummer 1 i tidningens romanbilaga Iduns romanbilaga ensam är värd **Iduns årspris Kr. 6: 50.** Prenumeration torde ske oförtöfvadt å närmas postkontor eller bokhandel. Lösnummerabonnemang hos alla våra kommissionärer. Kommissionärer för Idun åtagas; goda villkor.

France.
Dame française, en séjour à Stockholm jusqu' à la fin de Mars, désirerait emmener avec elle à Blois (2 h 1/2 Paris) 2 ou 3 jeunes filles suédoises, pour les recevoir dans sa famille et leur enseigner la langue française. Références: Kommissarien Hellsten, Sjukhuset St Görän, Fru Kapten Unger, 21 Narvavägen, Öfverdirektör Lundberg, 18 Brunkebergstorg, Bokförläggare Wahlström, 6 Brunngatan
Adress: Mille Métrot, 15 Grefmagnigatan, 3 tr., Stockholm.

Aktiebolaget Göteborgs Bank
f. d. Göteborgs Enskilda Bank
12 Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 pro

En dålig kaffesmak
har den som alltid dricker oblandat kaffe, då man vid blandning af 1/3 ARLA-KAFFE (af Stockholms Kaffe Aktiebolags berömda tillverkning) till 2/3 godt, rosta kaffe och malet kaffe kan erhålla det hälsosammaste, billigaste och drygaste kaffe som finnes att få. Bör användas af alla, som ej vilja hafva sin mage och sina nerver förstörda af vanligt oblandat kaffe. Förordas af de mest framstående professorer och läkare. Paketer å 25 och å 10 öre i alla speceri- och diverseaffärer.

Högstedt & Co
32 REGERINGSGATAN 32 STOCKHOLM.
Specialitet:
Bordeaux & Bourgogne-viner
Billiga priser.
Vid måltning i hemmen gifves det ingen lämpligare färg än Ripolin, som förekommer i 84 färgnyanser, torkar fort och lämnar en glätt, porlinsliktande yta. Den lätthet, med hvilken afven den mest oerfarne kan ernå glänsande resultat, har gjort Ripolinet omtyckt öfverallt. Beskrifning och färgkartor erhållas gratis o. franco från Le Ripolin, 24 Smålandsgatan, Sthlm.

Hårborttagaren.
Befriar genast från misspyndande hår eller skägg. Pris kr. 2.50 + porto pr ask.
Före begagnandet. Efter begagnandet.
Tekniska General-Depöten, Riddaregatan 15, Stockholm

Maltestorps pensionat, inrättadt efter utländskt mönster och beläget i en vacker trakt i närheten af Malmö, börjar 1 september sitt 2:dra läsår och mottager unga flickor, som vilja förkofra sig i franska språkets talande, engelska, tyska, musik, handarbete, (linnesöm, klädsöm). Äfven skolgångdom mottages med undervisning i alla till skolan hörande ämnen.
Förstklassiga utländska lärarinnor. Afgift 100 kr. i mån. Närmare upplysningar genom pensionatets föreståndarinna. **OTTONIE NORSTRÖM,** Maltestorp, Sjöbo.
Referenser
Cecilia Milow, Handverkaregatan 34 Stockholm. Friherrinnan E. Ramel, Villa sun, Sjöbo. Fru Haglund, Göteborg. Professor R. Geijer, Uppsala. Hofpredikant E. Gemzell, Stockholm.

Det bästa hvetemjålet
Malmö Best Patent
Malmö Stora Walsqvam

Prenumerera på Idun!
HERM. MEETHS
Stort urval af **Moderna Snörlif** från kr. 1.40 — 9. —
Reformlif från kr. 1.90 — 5. —
STOCKHOLM

ROSOR KORO
Bästa blomstergödningsmedel för alla krukväxter. — Säljes hos frukt-, frö- och blomsterhandlare, i kemikalieaffärer, o. s. v. Om Koro vidterfrågan ej finnes, köp ingen annan blomstergödningsmedel, utan bed affären fråga skaffa hem några askar, hvilju alltid finna åsättning.
Fabriksaktiebolaget Savona, Hudiksvall

Fräkenpomad
är det enda absolut säkra medel att snaga och utan obehag borttaga fräknar, verjäckar och solbränna samt göra fulaste hy hvit och vacker.
Ofelbar verkan garanteras
Fräkenpomaden innehåller inga hyn skadliga beståndsdelar, Många intyg och tacksamhetsbrev från hela Skandinavien.
Pris 3 kr pr burk. Expedieras efter postförskott eller efterkr.
Tekniska General-Depöten Stockholm
15 Riddaregatan 15.